

**Møte mandag den 11. september kl. 12**President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 91):

Redegjørelser av utenriksministeren og forsvarsministeren om Libanon og norsk styrkebidrag

**Presidenten:** Den tidligere vararepresentanten for Vest-Agder fylke, Dagrun *Eriksen*, har tatt sete som representant.

Representanten Anders Anundsen vil framsette et privat forslag.

**Anders Anundsen (FrP) [12:03:21]:** Jeg har den glede på vegne av stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Åse M. Schmidt, Bård Hoksrud og meg selv å fremme forslag om etablering av en ordning med fritt skolemateriell for elever i videregående skole, som bok- og materialkort.

**Presidenten:** Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før saken på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15 til dagens kart er ferdigbehandlet.

Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

*Redegjørelser av utenriksministeren og forsvarsministeren om Libanon og norsk styrkebidrag*

**Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:04:08]:** Jeg er glad for at forsvarsministeren og jeg får redegjøre for et åpent storting om krisen i Midtøsten. At Stortinget er sammenkalt ekstraordinært for denne debatten, viser alvorlig situasjon.

Det er Regjeringen som fatter beslutninger om norsk deltakelse i internasjonale operasjoner. Når slike beslutninger fattes, er det konstitusjonell praksis at Stortingets organer konsulteres. Det har vi hatt god anledning til i denne saken ved flere anledninger. Jeg er glad for at disse konsultasjonene har vist at det er bred oppslutning i Stortinget om Regjeringens ønske om å bidra med fire missil-torpedobåter – MTB-er – og nødvendig militært støttepersonell til den utvidede UNIFIL-styrken. En åpen redegjørelse for et samlet storting og en bred offentlighet er for Regjeringen en viktig forankring i en så sentral sak som denne. For det militære personellet som snart drar ut i et krevende oppdrag, betyr det mye å vite at det er bred støtte i Stortinget bak beslutningen.

Sommerens krise ble innledet 12. juli da Hizbollah gikk til angrep på en israelsk patrulje på israelsk side av grensen. FNs sikkerhetsråd plasserte ansvaret for at krigen brøt ut, hos Hizbollah. I kampene som fulgte, mistet over 1 000 libanesiske sivile livet. Mange ble drept da de

forsøkte å flykte fra kampene. I Israel mistet om lag 40 sivile livet.

Regjeringen fordømte umiddelbart Hizbollahs angrep på Israel og rakettagrepene mot Israel.

Regjeringen har understreket Israels rett til å forsvare seg mot angrepene fra Hizbollah, men vi har samtidig fordømt Israels massive bombing av libanesiske infrastruktur og andre sivile mål, også utenfor områder der Hizbollah har vært aktive. Israels reaksjon har, etter vår mening, gått utover det som har vært nødvendig og forholdsmessig. De sivile ofre og lidelser står ikke i rimelig forhold til trusselen Israel har stått overfor.

Denne krigen berørte oss også direkte fordi mange nordmenn oppholdt seg i området. Utenriksdepartementet nedsatte en krisestab 14. juli som umiddelbart iverksatte evakueringen av nordmenn fra Libanon. Regjeringens kriseråd trådte også sammen, og en rekke departementer, etater og organisasjoner bidro til den aksjonen som fulgte. Det lyktes å evakuere de aller fleste i løpet av litt over en uke. Norske myndigheter bistod i overkant av 1 000 norske borgere og andre med gyldig opphold i Norge til å forlate Libanon. Også over 1 000 personer fra andre land fikk slik bistand fra norske myndigheter.

I lys av den alvorlige utviklingen i Libanon var det viktig at FNs sikkerhetsråd for en måned siden i dag oppnådde enighet om resolusjon 1701. Det tok lang tid, med vanskelige forhandlinger. Nå vil det alltid være sider ved en slik tekst man kunne ønske seg annerledes, men det er av stor betydning at hele Sikkerhetsrådet kunne slutte opp om vedtaket.

Vedtaket medvirket til at kamphandlingene opphørte. Dette viser FNs sentrale betydning for å håndtere alvorlige trusler mot internasjonal fred og sikkerhet. Resolusjon 1701 gav retningslinjer for løsning av konflikten i Libanon og kan samtidig få betydning for regionen som helhet. Når et samlet sikkerhetsråd på denne måten stiller seg bak resolusjonen, innebærer det et felles ansvar for FNs medlemsland å bidra til at den kan gjennomføres. Det har Regjeringen tatt på det største alvor.

Den politiske oppfølgingen vil skje i FNs sikkerhetsråd, i første omgang når generalsekretæren snart skal rapportere om gjennomføringen av resolusjonen.

Jeg er tilfreds med at vi nå har fått avgjørende avklaringer om operasjonens oppgaver, sammensetning og engasjementsregler, dvs. regler for bruk av makt. På dette grunnlag har Regjeringen kunnet gå inn for den norske deltakelsen. Dette ble bekreftet overfor FN tirsdag i forrige uke. Forsvarsministeren vil redegjøre nærmere om dette.

La meg understreke at det fortsatt er kontakter omkring de detaljerte bestemmelsene for styrkenes oppdrag, herunder om den maritime styrken. Regjeringen følger disse nøye og vil fortløpende være rede til å tilpasse sine beslutninger til hvordan oppdraget avtegner seg. Den libanesiske statsministeren har overfor meg ønsket det norske bidraget til UNIFIL velkommen. Det er ingen tvil om at Libanon ønsker et utvidet UNIFIL, men det gjenstår ennå behov for avklaringer rundt det operative mandatet til en marinestyrke.

Det er positivt at Norge nå kan delta i et internasjonalt oppdrag med bidrag fra marinen.

Jeg vil understreke at deltakelsen i Libanon ikke vil gå på bekostning av våre forpliktelser i Afghanistan og mulighetene for å bidra til en eventuell framtidig FN-styrke i Darfur.

Det er viktig at så mange europeiske land har sagt seg villig til å delta i UNIFIL-operasjonen. Samlet vil disse stå for om lag halvparten av den planlagte utvidelsen. Det gir styrken troverdighet, politisk og militært, samtidig som europeiske land viser vilje til å bidra til løsninger på en alvorlig konflikt i et av Europas nærområder. Det er positivt at Europa nå tar et større ansvar, og at det også kan få gjennomslag på det politiske plan.

Det er også viktig at styrken blir bredt geografisk sammensatt. Det øker operasjonens tyngde at muslimske land også vil bidra med styrker.

Fortsatt pågår et arbeid overfor libanesiske myndigheter for å få på plass en effektiv grensekontroll. Dette er helt avgjørende for å forhindre ulovlig våpentilførsel. For å lykkes må vi ha kontroll både til sjøs og mot Syria. Her gjenstår det fortsatt en del avklaringer, men det kan ikke være avgjørende for at vi ikke allerede nå er rede til å delta i operasjonen.

Regjeringen har vært – og er – opptatt av å sikre bred støtte i Stortinget for en slik tilnærming.

Sommerens krise i Midtøsten er en av de alvorligste på mange år. Samtidig har vi en foruroligende utvikling i Irak og økende sikkerhetsproblemer i Afghanistan og i Sudan. Iran har sin alvorlige disputt med store deler av verdenssamfunnet og med FNs sikkerhetsråd omkring sitt atomprogram.

Dette understreker ytterligere behovet for å håndtere den alvorlige situasjonen i Libanon for å unngå større ustabilitet i regionen. Vi har behov for en bred og inkluderende politisk prosess for å løse de alvorlige problemene denne regionen står overfor. Her er det viktig at moderate muslimske land bidrar.

Situasjonen i Libanon er fortsatt skjør. Men vi må legge vekt på at våpenhvilen fortsatt holder, og at de ulike elementene i resolusjonen gradvis omsettes i praksis. Det er positivt at tilbaketrekkingen av israelske styrker videreføres. Det er første gang på flere tiår at den regulære libanesiske hæren nå opererer helt i sør. Det er viktig for Libanons territoriale integritet.

Det er også positivt at Hizbollah har forlatt sine posisjoner sør for Litani-elven. Fullstendig avvæpning av Hizbollah er fremdeles et vanskelig spørsmål – ja, det er liten tvil om at dette er en av hovedutfordringene i tiden framover. Å lykkes med dette krever fortsatt politisk framgang i den interne politiske dialogen i Libanon.

Jeg er glad for at den israelske luft- og sjøblokaden av Libanon nå er opphevet. Et forsterket UNIFIL på plass skal være i stand til å håndheve våpenembargoen mot Hizbollah og andre væpnede grupper. Uten blokaden vil arbeidet med gjenoppbyggingen kunne gå lettere.

Spørsmålet om de israelske soldatene i Hizbollahs varerekt vil også komme til å prege forholdet mellom Israel og Libanon. Norge har fordømt bortføringen, stiller seg

bak kravet om umiddelbar løslatelse og har oppfordret til en bredere dialog om fangeløslatelse.

Det er uvisst i hvilken retning Libanon vil utvikle seg etter den alvorlige krisen i sommer. Det er likevel avgjørende at statsminister Siniora har maktet å holde regjeringen samlet gjennom krigsukene. Vi har gitt ham vår sterke politiske støtte gjennom disse ukene, og vi har også søkt å være tidlig ute med humanitær hjelp til den krigsrammede befolkningen.

Den viktigste oppgaven nå vil være å bidra til å stabilisere situasjonen og til langsiktig gjenreising av landet. Her vil gjennomføringen av Sikkerhetsrådets resolusjon 1559, om bl.a. avvæpning av Hizbollah, stå sentralt.

Videre trenger vi et bredt anlagt internasjonalt engasjement for å trygge og bygge stabiliteten i Libanon. Reform og styrking av sikkerhetssektoren, inklusive den libanesiske hær, vil være et viktig håndslag til de moderate krefter i landet.

Etter min mening kan også NATO spille en rolle i dette arbeidet. Fra norsk side vil vi arbeide for at Libanon inviteres inn i NATOs middelhavsdialog.

Det vil også være avgjørende at land som Iran og Syria engasjerer seg konstruktivt for en varig fred i Libanon. FNs generalsekretær har nylig fått forsikringer både fra Syria og fra Iran om at de vil respektere resolusjon 1701. Dette er en god begynnelse, og det understreker verdien i det diplomati Kofi Annan har gjennomført – ja, det viser hvor viktig FN har vært både i forkant og i etterkant av våpenhvilen. Det er nødvendig at Syria og Iran lever opp til sine forpliktelser etter FNs vedtak.

Irans kjernefysiske program er her en kompliserende faktor. Landets holdning til dette spørsmålet er foruroligende. Styret i Det internasjonale atomenergibyrået, IAEA – hvor Norge er representert – møtes nå i dag for å drøfte dette spørsmålet. IAEA utelukker ikke at Iran i tillegg til det sivile programmet har et våpenprogram. Samtidig vet vi at Iran fortsetter anrikingen av uran, i strid med kravene fra FNs sikkerhetsråd. Det er viktig å unngå at Iran bygger opp en kjernevåpenkapasitet. Dette vil ytterligere svekke stabiliteten i regionen.

Fra norsk side har vi understreket at Iran må etterkomme de krav som er stilt fra det internasjonale samfunn. Samtidig har vi understreket behovet for dialog med iranske myndigheter for å finne en politisk løsning. Dette budskapet vil vi gjenta i forbindelse med IAEAs styremøte i dag, og vi gir fortsatt vår støtte til de forhandlingene EU fører.

Det er viktig at det internasjonale samfunn kan finne innfallsvinkler til å engasjere og forplikte land som Syria og Iran i en politisk prosess.

Etter våpenhvilen i Libanon er den humanitære situasjonen bedret. Det er likevel et stort behov for humanitær bistand, spesielt støtte til returnerte familier som foreløpig oppholder seg i midlertidig husly. Vi vet også at udetonert klaseammunisjon og udetonerte miner utgjør en stor fare for sivilbefolkningen.

Norge gir her et viktig bidrag ved å støtte oppryddingsarbeidet gjennom bl.a. Norsk Folkehjelp. Dette gir resultater. Flere hundre udetonerte gjenstander uskadeliggjø-

res daglig, men problemet er stort, og det vil ta lang tid å fjerne det.

Norge var blant de land som først bidro til FNs nødhjelpsappell og er blant de fremste givne til Libanon-appellen. Vi bidro også gjennom FNs nødhjelpsfond. Den totale bistanden til Libanon er i år kommet opp i 200 mill. kr, noe som inkluderer 10 mill. kr satt av til bekjempelse av oljeutslipp som følge av krigshandlingene og israelsk bombing av et oljeraffineri nær Beirut. Det norske oljevernustyret ble umiddelbart satt inn i oppryddingen og har vært høyt verdsatt av libanesiske myndigheter.

Stockholm-konferansen den 31. august viste bred internasjonal støtte til gjenoppbyggingen av Libanon. Deltakerlandene forpliktet seg til å gi 1 milliard dollar til den første gjenreisningsfasen, og det er det dobbelte av hva konferansen hadde som mål å samle inn.

Også fra norsk side må vi bidra til å normalisere situasjonen i Libanon – ja, det å styrke den libanesiske regjeringens autoritet er avgjørende for å trygge freden. Et langsiktig norsk engasjement bør ha en klar nasjonsbyggende og stabiliserende dimensjon. Et ustabil Libanon kan true freden i hele Midtøsten.

Den alvorlige utviklingen i Midtøsten-regionen forsterkes av den stadig uavklarte situasjonen i det palestinske området. De lidelser som sivilbefolkningen i Gaza påføres som følge av den israelske militæraksjonen, er helt uakseptable.

Israel har rett til selvforsvar. Vi har fordømt bortføringen av den israelske soldaten og har sluttet oss til kravet om at han må frigis, og at raketangrepene mot israelske byer fra Gaza må opphøre. Samtidig anser vi at ødeleggelsene av infrastruktur – her, som i Libanon – ikke står i forhold til den krenkelsen Israel ble utsatt for da en israelsk soldat ble kidnappet i juni. Israels maktbruk vil skape nye, dype sår hos en befolkning som allerede er hardt prøvet. Det vil igjen utgjøre en alvorlig sikkerhetsrisiko for Israel.

Den israelsk-palestinske konflikten må tilbake til forhandlingsbordet. Det er positivt at statsminister Olmert og president Abbas nå synes å være enige om å møtes til politiske samtaler.

Vi har fra norsk side støttet president Abbas i å skape et politisk grunnlag som er i samsvar med de krav som er stilt av det internasjonale samfunn. Det vil være viktig både for situasjonen i det palestinske området og for regionen som helhet at vi kan gjenoppta et normalt internasjonalt samarbeid med palestinske myndigheter.

Norge har forutsetninger til å bidra, både gjennom vårt historiske engasjement og våre nåværende kontakter med alle sider i konflikten og gjennom vårt formannskap i giververkoordineringsgruppen. I tillegg er Norge av den palestinske presidenten blitt bedt om å bidra til

- at den fastlåste situasjonen i Gaza blir løst
- at en ny palestinsk regjering kan få en politisk plattform som åpner for et nytt samarbeid med det internasjonale samfunn
- at normale økonomiske og politiske kontakter mellom palestinerne og det internasjonale samfunn blir etablert på nytt

- at politiske kontakter mellom partene settes i gang for å oppnå langsiktige løsninger

Norsk diplomati og politisk arbeid vil søke å bidra langs disse sporene, i tillegg til at vi holder nær og løpende kontakt med Israel og andre parter og aktører som har betydning for utviklingen i regionen.

Vi har også styrket vårt humanitære engasjement i forhold til de palestinske områdene. Regjeringen tok initiativ til et giverlandsmøte i Genève den 14. juli, som Norge, sammen med Sverige og Spania, fulgte opp med et møte i Stockholm den 1. september. Her ble det mobilisert over 200 millioner dollar til humanitær innsats i det palestinske området.

Norsk støtte til den palestinske befolkningen gjennom FN og frivillige og humanitære organisasjoner utgjør om lag to tredjedeler av vår samlede bistand til Midtøsten. Som et svar på den økende humanitære krisen har Norge i løpet av juli gitt tilsagn om ekstraordinære 150 mill. kr.

I år vil Norge gi om lag 300 mill. kr til det palestinske området, som dermed er en av de største mottakerne av norsk humanitær bistand. Dette kommer i tillegg til om lag 350 mill. kr i utviklingsbistand for 2006. Det er da grunn til å si, som statsministeren påpekte i april, at norsk støtte til det palestinske området i 2006 blir like stor som eller større enn den var i 2005. Vi ser nå at svaret er at den blir større.

Konfliktene i Midtøsten har lange historiske linjer som fanger opp sidekonflikter og påvirker fred og stabilitet i hele verden. Den israelsk-palestinske konflikten står i sentrum og må løses slik at okkupasjonen kan opphøre, slik at palestinerne kan få sin stat, slik at Israels folk kan leve i trygghet, og slik at begge stater kan utvikle seg innenfor internasjonalt anerkjente grenser.

Israel hevder at hensikten med aksjonen i Gaza og i Libanon er å sikre egen trygghet. Ensidig bruk av makt og en fortsatt okkupasjon vil imidlertid aldri gi Israel varig trygghet. Den reaksjonen Hizbollahs angrep førte til, og også Israels militære reaksjon i Gaza, står ikke i rimelig forhold til det som utløste reaksjonene. Det vil ta generasjoner å bygge opp igjen det som er ødelagt i Libanon, ikke bare materielt, men også psykologisk.

Hizbollah, som hevder at de kjemper for Libanons selvstendighet og uavhengighet, er også ansvarlig for angrep som ikke kan aksepteres, og som setter uskyldige israeleres og libaneseres liv i fare.

Jeg er overbevist om at den måten denne politikken blir ført på, bare vil skape større mistro, forsterke polariseringen og befeste hatet mellom naboer som er nødt til å lære seg å leve sammen. Utover retten til selvforsvar vil en militær løsning på Midtøstens historiske problemer ikke la seg gjennomføre. Den skaper grobunn for mer vold, utrygghet og ekstremisme. Og det er verdt å minne om det på denne dagen vi i dag har møte, den 11. september. De moderate kreftene blir marginalisert. Virkningene på lang sikt vil være at ethvert forsøk på demokratisering i regionen undergraves. Nye diplomatiske fredsinitiativ må derfor lanseres som et alternativ til militær logikk. Utover å gi en anvisning til løsning av Libanon-krisen burde resolusjon 1701 utløse diplomatiske initiativ for en regional

forhandlingsdynamikk og en fokusering på løsninger langs det som er igjen – både av etablerte spor og initiativ til å følge nye spor. Det har skjedd før. Golfkrigen førte til fredskonferansen i Madrid i 1991, den påfølgende Oslo-avtalen mellom PLO og Israel i 1993 og en lang rekke andre avtaler på den delen av 1990-tallet.

Det er positivt at FN nå har tatt ledelsen gjennom resolusjon 1701. I det hele tatt viser sommerens hendelser hvilken avgjørende rolle FN kom til å spille. Dette var ikke tid for alenegang for enkelte land. Ingen enkelt stat utenfor regionen kunne ordne opp. Det var FN, med sitt mandat og sin legitimitet, som la rammene for en våpenhvile. Og det er FN og FNs generalsekretær som har drevet skytteldiplomati.

Gjennomføringen av resolusjonen kan bli et viktig bidrag for å skape bevegelse i arbeidet for løsninger også på andre utestående spørsmål. Vi trenger en langsiktig politisk løsning som omfatter alle partene i Midtøsten. Dagens usammenhengende og stykkevisse strategier vil ikke føre til at voldsspiralen brytes.

Dersom det internasjonale samfunn skal bevare sin troverdighet, må det settes en regional dagsorden. Det må tas et initiativ for felles trygghet. Vi må ha en diplomatisk prosess som innebærer rettigheter og forpliktelser, og nøkkelen til å sikre varig fred er å utvikle politiske systemer som gir rom for moderasjon og demokrati. Norge vil være aktiv i denne prosessen.

**Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:23:03]:** Utenriksministeren har allerede redegjort for den generelle situasjonen i Midtøsten og Libanon samt de overordnede linjene i sikkerhetsrådsresolusjon 1701. Jeg vil derfor i min redegjørelse konsentrere meg om våre konkrete planer for bidraget til en utvidet FN-styrke og de føringer resolusjon 1701 gir for denne styrkens sammensetning, oppgaver og regler for maktanvendelse.

Resolusjon 1701 er selve grunnlaget for den våpenhvilen som i dag eksisterer mellom Israel og Libanon. For å opprettholde en varig våpenhvile er det avgjørende at UNIFIL settes militært i stand til å yte effektiv assistanse til de libanesiske myndighetene, slik at disse kan ivareta sikkerheten i Sør-Libanon, og hindre at området på nytt blir et arnested for fiendtlige handlinger.

Sikkerhetsrådet har gjennom resolusjon 1701 autorisert en økning av UNIFIL fra dagens 2 000 til 15 000 soldater. Samtidig er styrken gitt et atskillig mer robust mandat enn tidligere. Blant annet åpnes det for å ta i bruk alle tilgjengelige ressurser og iverksette tiltak for å hindre at deres ansvarsområde blir benyttet til fiendtlig aktivitet. Operasjonen er imidlertid fortsatt å betrakte som en såkalt kapittel VI-operasjon.

Mandatet i resolusjonen er ytterligere tydeliggjort gjennom operasjonskonseptet og understøttet av robuste og klare regler for maktanvendelse. Etter tilbakemeldinger fra Norge og en rekke andre land har FN i løpet av de siste ukene foretatt en vesentlig videreutvikling og forbedring av både operasjonskonseptet, kommandoforholdene og reglene for maktanvendelse, og da spesielt på den maritime siden.

Den maritime styrken skal i henhold til konseptet overvåke libanesiske territorialfarvann og kontrollere og eventuelt borde skip for å hindre at ulovlige våpen fraktes sjøveien til Libanon. Territorialfarvannet skal i henhold til konseptet kontrolleres på en slik måte at Israel ikke gis noen foranledning til selv å gå inn. Dette betyr at styrken effektivt må forhindre enhver væpnet gruppering fra å operere i området.

Engasjementsreglene har også blitt vesentlig forbedret og mer robuste. Jeg vil spesielt understreke at ingen regler hindrer den maritime styrken i å bruke makt for å forsvare seg selv. For å ta et eksempel: Dersom et fremmed fartøy kommer med full fart mot en norsk MTB, unnlater å svare på tegn og ordre om å stanse, og det er grunn til å tro at fartøyet har til hensikt å ramme MTB-en, kan den norske styrken eller andre fartøy fra FN-styrken både skyte varselkudd og i ytterste fall senke fartøyet før det kommer nær nok til å kunne skade MTB-en eller mannskapet om bord.

Reglene for maktanvendelse vil også gi styrken tilstrekkelig troverdighet for å gjennomføre oppgaven med å kontrollere skipstrafikk inn til Libanons kyst, og å hindre illegal transport av våpen eller annet militært materiell. For det første gir engasjementsreglene styrken anledning til å bruke tilstrekkelig makt mot den som måtte søke å hindre styrken i å løse sine oppgaver. For det andre gis styrken anledning til å bruke den makt som er nødvendig og forholdsmessig for å stanse, om dirigere, oppbringe, borde, inspisere eller ransake mistenkte sivile fartøy som ikke frivillig følger styrkens pålegg.

Frankrike har påtatt seg å gi utvidet støtte til ledelsen av UNIFIL-operasjonen fram til februar 2007, hvorefter Italia har sagt seg villig til å overta. UNIFIL-hovedkvarterer skal styrkes vesentlig, spesielt med tanke på å kunne gjennomføre felles land-, sjø- og luftmilitære operasjoner. Fram til i dag har FN hatt liten erfaring med ledelse av slike fellesoperasjoner, både i styrkehovedkvarterene, men også i FN sentralt. Det vil derfor i tillegg etableres en UNIFIL-enhet sentralt i FN i New York. Denne enheten, som vil være på rundt 30 personer, skal først ledes av Italia og deretter av Frankrike. Dette er en svært positiv utvikling av kommando- og kontrollarrangementene, som vil sette FN bedre i stand til å lede komplekse fellesoperasjoner.

Tyskland har tilbudt seg å lede den maritime styrkekomponenten, som etter planen vil bestå av fire fregatter, ti MTB-er og tre støttefartøy, samt maritime overvåkingsfly. En rekke land, herunder Danmark, Sverige, Nederland, Storbritannia, Tyrkia og Hellas, har signalisert vilje til å delta med fartøy. Det norske bidraget vil sannsynligvis bli samordnet i en tysk-nordisk ramme.

Med hensyn til bakkestyrker har EU-landene sagt seg villig til å bidra med mellom seks og syv tusen soldater. Videre har flere ikke-vestlige land stilt store bidrag i utsikt for FN. FN har dermed mottatt tilbud om et tilstrekkelig antall godt trentede og utrustede militære styrker.

Med et klart og styrket operasjonskonsept, mer robuste engasjementsregler, forsterket kommandostruktur og tilstrekkelige styrkebidrag burde UNIFIL-styrken være sik-

ret evnen til å løse pålagte oppdrag og ivareta egen sikkerhet på en militært og juridisk forsvarlig måte. Regjeringen mener dermed at forutsetningene er på plass for å sende en norsk maritim styrke til en FN-operasjon i Libanon, slik FN har etterspurt.

Det norske bidraget vil bygges opp rundt fire missiltorpedobåter i Hauk-klassen, og vil bli underlagt en maritim styrkesjef. Samlet vil dette utgjøre om lag 100 personer. Tilbudet om et slikt bidrag fra Norge ble formelt bekreftet overfor FN på et troppebidragsmøte forrige uke. Dersom Norge skulle bli anmodet om det, vil det også være mulig å stille ytterligere mindre maritime bidrag, f.eks. spesialiserte bordingslag og logistikk- og ledelselementer. Bidraget vil også kunne suppleres med et mindre antall stabsoffiserer og militære observatører. Nærmere utforming av vårt bidrag vil skje i tett dialog mellom Norge, FN og det landet FN utpeker til å lede det maritime bidraget, trolig Tyskland.

Libanons statsminister fremmet 6. september en formell anmodning til FNs generalsekretær om støtte fra FN til å kontrollere libanesisk territorialfarvann. Det er imidlertid fortsatt enkelte uklarheter omkring den libanesiske anmodningen, og disse må avklares før norske styrker kan delta i operasjonen. En slik avklaring er selvfølgelig nødvendig for alle land som skal delta med maritime styrker. Inntil fartøy under FN-kommando kan være på plass, vil franske, italienske og britiske fartøy bistå libanesiske myndigheter på bilateral basis.

De fire MTB-ene som vil bli sendt, er for tiden på beredskap for en eventuell gjenopptakelse av eskorteoperasjonene i Gibraltarstredet under NATOs operasjon «Active Endeavour». Fartøyene vil imidlertid kunne omdisponeres, og de kan være operative for FN i libanesisk farvann fra månedsskiftet september/oktober.

Forsvarssjefen har understreket at mannskapene er fullt ut kvalifisert til å gjennomføre den type operasjoner det her er snakk om. Erfarent befal og spesialister vil bli anvendt i ledende stillinger og kritiske funksjoner. Disse vil bli understøttet av et noenlunde likt antall menige på kontrakt. Fartøyene og besetningen er på forhånd generalmønstrert og sertifisert for NATO-operasjoner. Jeg har derfor stor tillit til at våre styrker er vel kvalifisert til å løse oppdraget. Jeg kan forsikre Stortinget om at sikkerheten for egne soldater – som alltid – vil ha svært høy prioritet.

Ivaretagelse av personellet både under og etter tjenesten tillegges også stor vekt. Skvadronen som sendes til Middelhavet, vil ha med erfarent støttepersonell, bl.a. prest, tolker, lege og anestesisykepleier.

Hvis noen av medisinske, sosiale eller andre grunner skulle bli sendt hjem før avsluttet oppdrag, vil disse bli tatt hånd om og fulgt opp av MTB-våpenets organisasjon og Sjøforsvarets støttelag ved Haakonsværn. Sjøforsvarets støttelag vil også foreta en grundig oppfølging av personellet etter endt oppdrag, med mottakssamtaler og medisinske kontroller, samt eventuell oppfølging 3–6 måneder etter dimisjon.

Hvis noen mannskaper skulle få problemer som først oppstår relativt lang tid etter dimisjon, så vil alltid Forsva-

rets veteranadministrasjon og nasjonal militær poliklinikk være behjelpelig ved eventuelle forespørsler.

Vi skal ikke forsøke å legge skjul på at faren for en ny væpnet konflikt i området fortsatt er til stede. Regjeringen kan derfor ikke understreke nok at ethvert norsk styrkebidrag vil bli nøye vurdert opp mot gjeldende trussel, og være trent og utrustet i forhold til denne. Som jeg selv har nevnt ved en rekke anledninger, er ivaretagelse av våre egne soldaters sikkerhet tillagt avgjørende vekt i alle vurderinger om deltakelse i en utvidet UNIFIL-styrke.

Den økonomiske rammen for militær deltakelse i internasjonale operasjoner i 2006 er på 800 mill. kr. Dette er i sin helhet bundet til de forpliktelse Norge har påtatt seg i pågående operasjoner. Regjeringen legger derfor til grunn at ekstrakostnader til et eventuelt engasjement i Libanon i størrelsesorden 100 mill. kr blir tilleggsbevilget. Kostnadene vil til en viss grad avhenge av hvilke støtteelement Norge vil måtte stille med.

**Presidenten:** Presidenten vil nå foreslå at det åpnes for debatt om redegjørelsene, men at man fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 34 a annet ledd om opplegget for debatter som følger umiddelbart etter redegjørelser, og at det åpnes for å framsette forslag. – Dette anses vedtatt.

Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at lengste taletid for innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og medlemmer av Regjeringen settes til 10 minutter og for øvrige talere til 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg av medlemmer av Regjeringen.

– Det anses vedtatt.

**Olav Akselsen (A) [12:35:03]** (leiar for komiteen): Lat meg først få takka utanriksministeren og forsvarsministeren for utgreiingane og for denne moglegheita til å diskutera denne saka i opent storting.

I sommar blei me på nytt vitne til at valdsspiralen i Midtausten tok nye omdreingar. På nytt var det store sivile lidingar og tap. Så fekk ny mistru, ny redsel og nytt hat næring, og på nytt blei positive prosessar stoppa. Hizbollah sine åtak på Israel var totalt illegitime og kan på ingen måte forsvarast. Føremålet med Israel sine svar på åtaka mot landet var å ta i vare tryggleiken for eigne innbyggjarar. Det er ein legitim rett som kvart land har. Eg er likevel redd for at dei metodane og det omfanget Israel har brukt i sine motåtak, har bidrege til det motsette, at Israel med sin handlemåte har skapt seg nye fiendar og gjeve ny grobotn for ekstremistiske grupperingar.

Israel handla i strid med internasjonale reglar om at mottiltak skal vera i samsvar med dei åtak ein sjølv blir utsett for. Jo lenger ein i Midtausten trur at alle problem kan løysast med militære middel åleine, jo lenger alle åtak blir svarta på med gjengjeldingsaksjonar, jo lenger «tann for tann» og «auga for auga» ser ut til å vera den gjeldande filosofien, jo lenger vekk ligg freden. Jo snarare ein skjø-

nar at problem og usemje i Midtausten ikkje kan løysast militært, jo snarare ein skjønar at ein må leva i sameksistens med sine naboar, jo snarare kan ein tenna eit håp om ei meir fredeleg framtid. Tryggleiken til innbyggjarane i Midtausten kan ein berre ta i vare over tid, gjennom dialog og avtalar gjorde ved forhandlingsbordet. Skal ein få varig fred og stabilitet, må alle takast med, og alle må få sin rettkomne plass.

I staden for å vera ein passiv tilskodar til krigshandlingane tok det internasjonale samfunnet ansvar. Gjennom iherdig diplomatisk arbeid, press og forhandlingar greidde ein å bidra til å få slutt på krigshandlingane. Gjennom resolusjon 1701, som blei samrøystes vedteken av Tryggingrådet, fekk ein til våpenkvile og grunnlag for atterreising. FN sitt bidrag for å få slutt på kamphandlingane var uvurderlege, og FN fungerte slik ein kan håpa at FN skal fungera.

Sjølv om det har teke litt tid, kan me i dag òg konstatere at det internasjonale samfunnet tek sitt ansvar, med å stilla nødvendige militære styrkar. Det er bra at så mange land frå Europa stiller opp, det er òg bra at fleire muslimske land har sagt seg villige til å stilla med styrkar. Det er eit viktig signal at styrkane blir fleirnasjonale og fleirkulturelle.

Når FN gjer eit samrøystes vedtak, og når dette vedtaket gjeld eit område der Noreg historisk har synt stor interesse, skal det etter mitt syn svært gode grunnar til dersom Noreg skulle svara nei til ei oppmoding om å delta. Ein slik grunn kunne sjølvstøtt vera at me ikkje hadde nødvendig militær kapasitet i tillegg til dei internasjonale oppdrag me alt deltek i eller har stilt oss til disposisjon for. Eg er derfor glad for at òg Noreg kan bidra, og at me kan gjera det utan at det går ut over våre pågåande oppdrag i Afghanistan, og på ein måte som òg tek vare på lovnadene knytte til eit mogleg bidrag i Darfur.

Ved kvart militært oppdrag som Noreg deltek i, må sjølvstøtt det å ta vare på tryggleiken til eigne styrkar vera føsteprioritet. Eg merka meg at vårt bidrag er blitt mogleg ved at ein har fått eit mandat som både gjer det mogleg å ta vare på eigen tryggleik, og også gjev maktmiddel til å gjennomføra det som er siktemålet med oppdraget, nemleg å kontrollera libanesisk farvatn og hindra uønskt trafikk.

Det er òg viktig at norske mannskap får nødvendig oppfølging og assistanse medan dei er i teneste, og etter at dei kjem heim. Historia har mange eksempel på at det har vore lettare å mønstra støtte til militære aksjonar, eller nærvær, enn til nødvendig humanitær støtte og støtte til atterreising etter ein militær konflikt. Militært nærvær i Libanon er nok heilt avgjerande for å få slutt på krigshandlingane og ta vare på tryggleiken til innbyggjarane både i Libanon og i Israel. Skal våpenstillstanden få varig karakter, trur eg likevel det hastar med å stabilisera Libanon og koma i gang med synleg atterreising.

Eg vil gje ros til Regjeringa for å ha sett seg i forarsette for å skaffa nok internasjonal støtte til ei heilt nødvendig satsing på å følgja opp det militære nærværet med ei synleg betring i levekåra. Gjevarmøtet i Stockholm gav gledelege lovnader om store beløp til atterreising. Det er no

viktig at dette blir omsett i aktivitet på bakken. Ei synleg betring av levekår og atterreising av infrastruktur vil gje innbyggjarane i Libanon forståing av at det internasjonale samfunnet stiller opp og vonleg blir med på å bidra til at den demokratiske prosessen som var starta i landet, kan halda fram.

Det er viktig å gje regjeringa i Libanon den støtta som er mogleg, og dermed gje henne handlingsrom til reelt å styra i eige land. Ein føresetnad for å lykkast er å avværna Hizbollah og andre grupperingar i landet. Det første steget i ein slik prosess er å hindra tilførsel av nye våpen. Her skal Noreg bidra på sjøsida. Men det er òg viktig med effektiv og reell grensekontroll på landsida mot Syria.

Sjølvsagt om det hastar å få til ei avværning av Hizbollah, har eg lita tru på at ein kan gjera dette ved militære middel. Dei prosessane som var på gang for krigshandlingane tok til, må få halda fram, slik at ein får integrert Hizbollah i det libanesiske samfunnet, og slik at Hizbollah sjølv ser seg tent med å levera våpna frå seg.

Det ser dessverre ikkje ut til at verda sine mediaeuge maktar å sjå meir enn ein konflikt eller eit katastrofeområde om gongen. I skuggen av krigen i Libanon har situasjonen i Gaza og på Vestbreidda gått frå vondt til verre. Den humanitære situasjonen er prekær, og normale samfunnsstrukturar bryt saman. Også her er behovet for auka internasjonalt engasjement og internasjonal hjelp stort. Også her må ein få til ei diplomatisk løysing, og ein må mønstra internasjonal bistand. Presset må setjast inn mot partane, og hjelp må fram til dei som treng det mest.

Sjølvsagt om situasjonen synest håplaus, går det føre seg eit arbeid for å få til eit meir normalisert tilhøve mellom partane. Presidenten for dei sjølvstyrte palestinske områda må få støtte for sine planar om ei ny samlingsregjering, ei regjering som møter dei internasjonale krava som er retta mot dagens palestinske regjering. Israel må pressast til forhandlingsbordet. På nytt vil eg hevda: Denne konflikten kan heller ikkje løysast med militære middel åleine.

Arbeidarpartiet gjev si fulle støtte til Regjeringa sitt arbeid med å bidra til fred og betre tilhøve for innbyggjarane i Midtausten. Arbeidarpartiet gjev si fulle støtte til den humanitære innsatsen som er retta mot Libanon og dei palestinske områda, og det arbeidet som går føre seg internasjonalt for å få fleire med på dette arbeidet. Arbeidarpartiet støttar òg at me bidreg militært, slik som representantane frå Regjeringa har gjort greie for.

Det har vore ein vanskeleg sommar i Midtausten. Situasjonen har forverra seg, og hat og mistru har fått ny næring. Det militære nærværet og lovnadene om humanitær støtte gjev oss likevel ein ny situasjon. Lat oss alle håpa at partane i Midtausten ser dette, og at dei nyttar den nye situasjonen til å ta nye steg for ein felles og meir rettviss sameksistens.

**Presidenten:** Det blir replikkordskifte.

**Per Roar Bredvold (FrP) [12:45:00]:** Som sikkert alle har fått med seg, har Fremskrittspartiet vært svært skeptisk til å sende vernepliktige mannskaper med kort

tjenestetid ned til Libanon der man kan komme opp i skarpe konflikter. Oppdraget i seg selv er greit nok. Av de drøyt 100 personene vi skal sende nedover, har en stor del kun avtjent noen måneder med verneplikt.

Mitt spørsmål blir om Arbeiderpartiet føler seg bekvem med en slik situasjon, og om Arbeiderpartiet er helt sikker på at de mannskaper vi sender, er samtrent nok til å møte en eventuell væpnet konflikt. Fremskrittspartiet er skeptisk og ønsker mannskaper som minimum har avtjent vernepliktstiden.

**Olav Akselsen (A) [12:45:44]:** Når Noreg deltek internasjonalt, er det sjølv sagt viktig at me stiller med personell som er i stand til å ta seg av det oppdraget dei har fått.

Det som me i dag er blitt inviterte med på, er å diskutera om Noreg skal delta med personell i Libanon. Så er det slik at Stortinget tidlegare har diskutert opplegget for dei militære styrkane i Noreg, oppbygginga av dei og på kva måte dei eventuelt skal kunna bidra internasjonalt. Eg synest det vil vera unaturleg viss det skal gjerast nye endringar i måten me rekrutterer personell på i ein situasjon som har oppstått på grunn av ei internasjonal hending. Derfor har det vore viktig for Arbeidarpartiet at me har diskutert dei prinsipielle sakene knytte til norske bidrag. Når det då oppstår ein situasjon der det blir aktuelt å senda folk av garde, har me dette som grunnlag for utveljinga av personellet. Me har altså full tillit til at dei personane som her blir sende av garde, er i stand til å ta seg av den jobben dei skal gjera.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

**Siv Jensen (FrP) [12:47:01]:** I dag er det fem år siden terrorangrepet i USA, som også var et angrep på den frie verden. Det må nødvendigvis ses i sammenheng med de siste ukers hendelser i Libanon og grunnen til at vi er samlet her i dag.

12. juli ble Israel angrepet. De ble ikke angrepet av Libanon, men av en ulovlig paramilitær terrororganisasjon, kjent som Hizbollah, en militans som FN selv har krevd skal avvæpnes. 12. juli gikk altså en ulovlig privat militans over grensen til Israel og inn på israelsk område, drepte flere israelske soldater og kidnappet to. I tillegg igangsatte Hizbollah fra sine stillinger i Sør-Libanon nye raketangrep mot mål i Israel. Det var startskuddet for krigføringen i Libanon, og det må man ikke glemme i diskusjonene i kjølvannet av dette. Det var altså ikke Israel som startet dette, og Israels reaksjon må tross alt kunne forstås som en handling utført i selvforsvar.

Jeg har innledningsvis lyst til å gi Regjeringen, og særlig utenriksministeren, ros for hvordan man i sommer håndterte evakueringen av nordmenn fra disse utsatte områdene. Det ble gjort på en utmerket måte, og det synes jeg Regjeringen og utenriksministeren fortjener ros for. Men dette er altså en krig mellom FN-medlemmet Israel og en islamistisk terroristgruppering som kontrollerer den sørlige delen av Libanon, og som har tatt Libanon som gissel for å fremme sitt mål om å utrydde FN-staten Israel.

For seks år siden trakk Israel seg ut av Libanon, og FN vedtok gjennom resolusjon 1559 fra 2004 at Hizbollah og de resterende libanesiske og ikke-libanesiske militansgruppene skulle avvæpnes. Det har ikke skjedd. Jeg synes det er en vesentlig del også av denne diskusjonen. FN har et betydelig ansvar for den situasjonen som nå har oppstått, fordi FN har unnlatt å følge opp et vedtak de selv har fattet om avvæpning av Hizbollah. Og nå står vi altså i en situasjon, og jeg synes FN bør ta det ansvaret og også erkjenne at de har sviktet, når man nå setter i gang en operasjon i området.

Det å sende norske soldater på oppdrag i utlandet er ingen lett avgjørelse, og spesielt ikke når det dreier seg om en konfliktsone med potensial for å være spesielt farlig. Norske myndigheter velger altså å sende et betydelig antall personell med fire måneders erfaring gjennom verneplikt. Det anser ikke jeg for å være erfarent personell, og jeg synes det er urovekkende at Regjeringen ikke ser betenkeligheter med denne praksisen i det hele tatt. Etter min mening illustrerer det det generelle presset som det norske forsvaret nå er kommet ut for etter mange år med nedbygging av norske forsvarsbudsjetter.

Jeg mener også det er grunn til å kritisere Regjeringen for saksprosessen her. Regjeringen gikk offentlig ut og erklærte norske styrkebidrag lenge før man hadde konsultert Stortingets organer, som det så fint heter, noe jeg mener er kritikkverdig, ikke minst i den situasjonen vi nå står oppe i, der – og det bekreftet forsvarsministeren selv i sin redegjørelse – det fortsatt er uklarheter om den libanesiske anmodningen. Det har altså resultert i at Tyskland, som ser ut til å skulle være en av våre nærmeste allierte når det gjelder det oppdraget Norge skal utføre, har utsatt å ta sin formelle beslutning om hva slags styrkebidrag de skal sende. Det er et kraftfullt signal. Vi står overfor en situasjon hvor man fortsatt avventer den formelle avklaringen fra Libanon, og hvor vi løper en betydelig risiko, så lenge denne situasjonen fortsetter å være uavklart, for at Hizbollah blir forsynt med nye våpen, noe som selvsagt også kan bidra til å gjøre situasjonen enda mer dramatisk og uavklart enn den allerede er. Det er et moment som jeg mener de tilstedeværende statsråder bør dvele noe mer ved senere i debatten, og som er bekymringsfullt.

Jeg synes også at varigheten på dette oppdraget har blitt undervurdert fra Regjeringens side. Når vi først engasjerer oss i UNIFIL, er det ingen ting som tyder på at det vil bli et kortvarig oppdrag. Og spørsmålet er da: Hvordan har Regjeringen tenkt å håndtere det i tiden fremover? Skal man nå legge seg på en praksis hvor man fortsetter å rekruttere vernepliktige med tre–fire måneders erfaring fra Forsvaret, som så skal utvide sin horisont gjennom å delta i skarpe konflikter – potensielt skarpe konflikter i hvert fall – i Libanon? Jeg synes det er en uheldig praksis å legge seg på hvis det er Regjeringens ambisjon.

Fremskrittspartiet er enig i at Norge har et ansvar for å bidra til UNIFIL-styrken. Vi har mange års tradisjon og erfaring, men man må altså være noe mer kritisk til det personellet man sender. Jeg tillater meg derfor å ta opp de forslag som er omdelt i salen, som er generelle og som

gjelder norsk deltakelse i ulike typer utenlandsoperasjoner, ikke minst i forhold til å håndtere vårt personells behov for oppfølging både helsemessig og psykososialt mens de er i oppdrag, men ikke minst etter at de har avsluttet oppdraget og kommet hjem, og da både på kort og lang sikt. Senskader er ofte veldig vanskelig å avdekke tidlig. Det må være et profesjonelt system som ivaretar våre soldaters interesser også etter at de har avsluttet slike oppdrag.

Jeg har også lyst til å dvele ved et annet moment. Regjeringen legger betydelig vekt på den humanitære bistanden som skal gis til Libanon, men også til andre deler av området. Men de Regjeringen konsekvent ikke har ambisjoner om å bistå humanitært, er Israel, som har blitt rammet av dette. Jeg tør da minne Regjeringen på at under daværende statsminister Gro Harlem Brundtland, i forbindelse med Golfkrigen, hvor Israel også ble rammet av raketter, sendte Norge humanitær bistand til Israel. Jeg lurte på hvorfor Regjeringen nå plutselig har fått en eller annen prinsipiell motforestilling mot å bistå israelerne, som også er rammet, utsatt og sliter på lik linje med veldig mange andre i denne regionen. Det synes jeg Regjeringen skylder å redegjøre for.

Dette er en alvorlig situasjon. Det er selvsagt slik at Regjeringen har det fulle og hele ansvaret for norske styrker som nå blir sendt av gårde. Fremskrittspartiet har flere ganger advart mot å sende svært ungt, uerfarent personell til denne typen oppdrag og konflikter, og vi vil advare mot det fortsatt. Men Regjeringen må bære ansvaret for dette, og hvis Regjeringen er sikker på at dette personellet er godt nok trent etter så lite erfaring, får man ta Regjeringens ord for det. Men jeg synes likevel at man i tiden fremover bør drøfte noe nærmere og noe grundigere hva slags policy man skal legge seg på fra norsk side når man skal sende soldater ut i utenlandsoperasjoner.

Hvis vi er kommet i en situasjon der det norske forsvaret er så hardt presset at vi ikke har annen rekrutteringsmulighet enn å sende så unge og uerfarne mennesker i potensielt meget farlige og skarpe konflikter, da har det norske forsvaret et problem. Det bør denne salen diskutere i en helt annen sammenheng, fordi det vil gjøre noe med tilliten til det norske forsvaret og vår evne til å rekruttere mannskap over tid. Det er bekymringsfullt, og det bør vi derfor gjøre noe med.

Avslutningsvis tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag, og regner med at Regjeringen jevnlig orienterer Stortinget om utviklingen i området, ikke minst basert på eventuell videreføring av oppdraget og hvordan man har tenkt å håndtere det.

**Presidenten:** Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslag hun selv refererte til.

Det blir replikkordskifte.

**Marit Nybakk (A) [12:56:54]:** Under Libanon-konflikten i juli da debatten startet om muligheten for en ny og mer robust styrke til Sør-Libanon, gikk Fremskrittspartiets forsvarspolitiske talsperson høyt på banen og var imot. Jeg er veldig glad for at Fremskrittspartiet i dag støt-

ter prinsippet om at vi nå deltar i den nye, robuste UNIFIL-styrken.

Så tror jeg det er riktig at vi erkjenner at det i tidligere tider, ikke minst i Libanon, var slik at de styrkene vi sendte, kanskje ikke var samtrente nok, og at de fikk senskader. I dag tar Forsvaret ansvar. Jeg vil spørre om ikke Siv Jensen har tillit til både Forsvarets og Forsvarets sanitets evne til å håndtere og følge opp de soldatene vi har i utlandet.

Og så: Jeg mener at det viktigste når vi skal sende styrker til utlandet, er at de er samtrente, robuste og modne. Så må det selvfølgelig være frivillig, og de må ha kontrakt med Forsvaret. Jeg vil spørre om ikke Fremskrittspartiet er enig i at det er det viktigste.

**Siv Jensen (FrP) [12:58:06]:** Jeg er enig i mye av det Marit Nybakk sier, jeg, men spørsmålet er jo om *hun* mener at en soldat med fire måneders trening i det norske forsvaret kan defineres som robust og samtrent. Det er det som er det store spørsmålet i denne sammenhengen. Vi betviler jo ikke – for å ta det som også var spørsmålet – at Forsvaret har et genuint ønske om å følge opp sitt personell. Men det er en kjensgjerning at mange tidligere FN-soldater sliter med store senskader som de ikke har fått oppfølging i forhold til. Det er bekymringsfullt.

Det er denne salen som har det øverste ansvaret for å sørge for at Forsvaret får tilstrekkelige bevilgninger til også å ta hånd om dette. Det mener jeg vi har et selvstendig ansvar for, særlig når vi i større og større grad sender soldater rundt til ulike deler av verden og i en helt annen type oppdrag enn det vårt forsvar tidligere har vært utsatt for. Det gjør noe med psyken til folk, og det må vi ta alvorlig.

**Bjørn Jacobsen (SV) [12:59:19]:** Eg deler fullt ut dei bekymringane for soldatane som går fram av alle dei tre forslaga frå Framstegspartiet.

Så veit vi jo òg det at det er slått fast at det er eit kapittel 6-mandat vi er ute etter. Det er ein fredsbevarande operasjon, ikkje ein fredsopprettande operasjon. Vi veit at skarpheita i dette oppdraget ikkje er tilsvarende det vi har vore ute på og er ute på. Derfor undrar det meg at Framstegspartiet legg fram desse forslaga akkurat no, når det er ein fredsbevarande operasjon, og ikkje når vi tidlegare har diskutert dei skarpare oppdraga. Er det det at det er FN som er ute her og er fredsoperatør, eller er det den bekymringa som heilt klart går fram av forslaga, som gjer at Framstegspartiet legg dei fram akkurat ved denne operasjonen?

**Siv Jensen (FrP) [13:00:02]:** Jeg vil understreke at våre forslag er generelle og gjelder norske styrker i alle utenlandsoperasjoner, uavhengig av under hvilket flagg de er. Det synes jeg er viktig, men jeg synes kanskje at det er litt naivt av representanten Jacobsen å henge dette på et kapittel 6-opdrag og derved på en måte slå fast at enhver potensiell fare i dette oppdraget er borte.

Nei, snarere tvert imot: Vi skal altså inn i en potensiell konflikt, som hovedsakelig dreier seg om å avvæpne en

terroristorganisasjon. Det mener jeg man ikke skal spøke med. All den tiden som går inntil denne styrken er på plass i området, er med på å øke risikoen for fare for alle soldater som skal være til stede, rett og slett fordi det er all mulig grunn til å tro at Hizbollah nå får stor tilførsel av våpen som kan komme til å bli brukt mot styrkene, enten de er norske eller av annen nasjonalitet. Det burde bekymre også SV. Jeg synes det er litt naivt å henge dette på en kapittel 6-operasjon og dermed si at da er problemet løst.

**Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:01:22]:** Som det går fram av debatten, er det en bred enighet om å ta vare på de soldatene som bidrar på vegne av den norske stat.

Men jeg undres litt over forestillingen til Fremskrittspartiet i debatten om norske styrkebidrag. I forkant av krigen mot Irak gikk Fremskrittspartiets forsvarspolitiske talsmann, Per Ove Width, offensivt ut og sa at Norge burde bidra med spesialstyrker, marinestyrker eller på en hvilken som helst slags måte i en offensiv angrepskrig. Det gjør man når man ikke har FN-mandat, men den dagen det er et FN-mandat, og det er en fredsbevarende operasjon, kommer Fremskrittspartiet og uttaler seg kritisk til å bidra der og kommer med mange typer forbehold. Er dette virkelig troverdig?

**Siv Jensen (FrP) [13:02:08]:** Jeg tror kanskje at man skal følge litt med i hva vi sier.

Når Fremskrittspartiet tar til orde for å sende spesialstyrker, er det snakk om mannskap med betydelig erfaring og trening som er fullt ut i stand til å delta i potensielt farlige operasjoner rundt omkring. Det har bestandig vært Fremskrittspartiets linje at vi ikke skal dra for store vekslere på unge mennesker som er i verneplikt, som ikke har erfaring, og som vi derved også kan komme i skade for å utsette for mye, mye, mye større problemer, også i ettertid, enn det vi kanskje overskuer.

Jeg synes vi må kunne nyansere dette i en diskusjon om hvor Norge skal være delaktig i ulike operasjoner rundt omkring i verden. Hvis det står så dårlig til med vårt forsvar at vi må trekke vekslere på soldater med fire måneders erfaring, synes jeg faktisk at det er andre partier i denne sal som må gå i seg selv og tenke lite grann over alvoret i de forsvarspolitiske budsjettene, og gjøre noe med det.

**Presidenten:** Replikkordskiftet er omme.

**Erna Solberg (H) [13:03:32]:** Det er viktig at Norge har evne og vilje til å bidra til internasjonal fred, sikkerhet og stabilitet, både diplomatisk og militært.

Det er imidlertid ikke et mål i seg selv at det norske flagget skal stå på bakken flest mulige steder. Det som bør være avgjørende, er at norske styrkebidrag er robuste nok, både personellmessig og materielt, til at soldatene vi sender ut, er i stand til å gjennomføre oppdraget på en god måte. Derfor vil det av og til være riktig at Norge svarer nei på henvendelser om militær deltakelse i internasjonale operasjoner som vi støtter politisk.

Å sende norske soldater ut i internasjonale operasjoner bør være blant de mest alvorlige beslutninger en regjering fatter. Norske liv har gått tapt og vil også kunne gjøre det i fremtiden. Myndighetene må derfor legge til rette for en forsvarlig opptrening og utrustning av våre soldater. For at våre soldater skal kunne gjennomføre oppdraget de settes til, er det essensielt at Regjeringen vurderer om forutsetningene for å sende ut norske styrker er til stede, både politisk og fagmilitært.

Norske soldaters håndtering av angrepet i Meymahne i februar vitner om at vi er godt rustet, men er også en påminnelse om at utenlandsoppdrag er risikable. Jeg har lyst til å støtte den honnøren soldatene og Forsvaret har fått for den profesjonaliteten de der viste. Det har selvfølgelig ikke kommet av seg selv.

Situasjonen i Libanon viser behovet for raskt å kunne sende ut styrker. FN bad ikke om styrkebidrag om noen måneder, bidragene var ønsket på plass i Midtøsten i løpet av uken. Vi har i dag, etter omstillingen av Forsvaret, betydelig større evne til å sette inn styrker i nasjonale og internasjonale operasjoner på kort varsel enn vi hadde tidligere. Vernepliktige og vervede er blitt tilført nytt og bedre materiell, og Forsvaret har tilegnet seg erfaring som gir oss nisjekapasiteter vi er alene om i NATO-alliansen.

At vi i dag ikke har kapasitet til å stille med bidrag fra Hæren i Libanon, skyldes at vi har forpliktet oss til å bidra til gjenoppbygging av Afghanistan. Det er avgjørende for vår troverdighet at verken et Libanon- eller et eventuelt Darfur-bidrag går på bekostning av jobben i Afghanistan. Det dreier seg ikke bare om å overholde våre forpliktelser overfor det afghanske folk eller overfor allierte i NATO, men også i høyeste grad om verdenssamfunnets og FNs interesser. Vi ønsker å bidra mange steder, men har ressurser som ofte virker best om vi i større grad samler innsatsen vår.

Jeg har lyst til å understreke at det er Regjeringens ansvar å trekke de endelige konklusjoner om å sende ut soldater. Men man må bare gjøre det på bakgrunn av konsultasjoner med Stortinget for å vurdere om den politiske ryggraden er riktig. Fra Høyres side har vi i disse siste månedene stilt to viktige krav for å være med på å gi støtte til at vi skal delta i Libanon. Det første har jeg nevnt: at det ikke går på bekostning av vårt engasjement i Afghanistan. Jeg registrerer at Regjeringen har gitt klare signaler om det. Det andre er at man må være sikre på at oppdraget blir klart nok, og at handlefriheten i forhold til operasjonen blir stor nok, at de reglene for engasjement som eksisterer, gjør det mulig å ivareta sikkerheten til norske soldater, men også at styrken faktisk kan utføre det oppdraget den settes til.

Etter min mening er det en forpliktelse når staten ber norske soldater om å verve seg til internasjonal tjeneste, først å forsikre oss om at forutsetningene for å kunne utføre oppdraget er til stede. Da må det foreligge et klart mandat. Det må være en handlefrihet som muliggjør innfrielse av jobben, og treningen og utrustningen må være god nok til at man kan ivareta og håndtere det uforutsette.

Å vurdere dette er først og fremst Regjeringens ansvar, for det er bare Regjeringen som sitter på nok opplysninger

og nok kontakt til å kunne gjøre det. Men jeg konstaterer også at i denne prosessen har Regjeringen sagt at det vi har stilt som krav, er oppfylt, at engasjementsreglene og mandatet for operasjonen fra Regjeringens side anses å gjøre det mulig å kunne løse oppdraget innenfor den sikkerheten norske styrker skal ha.

Derfor støtter Høyre at vi skal delta i Libanon med fire MTB-er og det øvrige støttepersonell som kreves. Det norske bidraget skal begrense seg til kystlinjen. Her vil norske MTB-er ledes av erfarent befal. At ferske mannskaper ledes av erfarent befal innenfor rammen av et fartøy, er en ekstra trygghet. Men det er en forutsetning at alle mannskapene som deltar i Libanon, har nødvendig trening, nødvendige ressurser og tilstrekkelig handlefrihet i oppdraget.

Jeg har lyst til å understreke at en av de store omstillingene vi har gjort i Forsvaret, er å sørge for at det i de internasjonale operasjonene vi deltar i, er samtrente styrker som har øvd på oppdraget, og at det stort sett er stående styrker som bidrar i de ulike engasjementene. Det er den største trygghetsfaktoren vi har. Den vanskeligste situasjonen vil oppstå når vi må innkalle personell som ikke er samøvd med de andre, og øve dem opp før vi sender dem ut. Trygghet ligger altså i samtrening, trygghet ligger i at alle vet sin jobb, og at man er godt øvd før man må gå ut i en konflikt.

Så har jeg lyst til å understreke at konflikten i Midtøsten ikke kan løses med militære virkemidler alene. Det er derfor også et ansvar for Regjeringen på diplomatisk nivå å tilse at UNIFILs mandat følges opp i sin helhet, og her tenker jeg spesielt på grensen til Syria. Dersom grensen til Syria ikke blir effektivt overvåket, vil dette kunne oppmuntre til utstrakt smugling av våpen, og resultatet kan fort være at vi opplever ny krigføring i Libanon, og at UNIFIL trekkes inn i en slik fornyet krigføring.

I den nåværende situasjonen er det viktig å huske at denne konflikten har to sider. Hizbollah har planlagt og fremprovosert en unødvendig, ødeleggende krig med en nabostat. Det er gjennomført en vilkårlig beskytning av israelske byer og tettsteder, og en har kynisk utnyttet libanesiske sivile som levende skjold, med de fatale konsekvenser det har hatt.

Israel har rett til å forsvare seg mot slike angrep. Vi forstår at Israel ikke kan sitte stille og se sine soldater bli tatt som gisler og raketter regne nedover sine byer. Men Israel har ikke rett til å bruke ubegrenset militærmakt i sitt forsvaret. De bærer ansvaret for en uforholdsmessig maktbruk som har resultert i drap på hundrevis av sivile og ødeleggelse av vital infrastruktur. Det står ikke i forhold til den faktiske trusselen fra Hizbollah, men fører derimot til ytterligere radikaliserings og destabilisering i Libanon og regionen.

Vi forutsetter at den norske diplomatiske innsatsen i Midtøsten – sammen med andre land – fortsetter, og at Regjeringen sikrer det arbeidet de nødvendige ressursene. Midtøsten er et område vi har stor kompetanse på i Norge, og det er godt at den fortsatt kan brukes for å hjelpe partene mot en løsning.

Jeg synes også det er viktig i den situasjonen Libanon har kommet opp i, at vi støtter opp under gjenoppbyggingen i Libanon, ikke fordi vi nødvendigvis skal gå inn med penger i alle områder der det er konflikter og vi ser behov for gjenoppbygging, men fordi det i Libanon nå er av vital betydning at det er den libanesiske regjeringen som bygger opp, og som befester også alle territorielle områder i Libanon, slik at Hizbollahs evne til å skaffe seg lokal støtte blir mindre, og at nedbyggingen og avvæpningen av Hizbollah kan bli mer reell.

Vi har råd til å bidra til løsning av mange humanitære kriser. I større grad enn i dag bør vi også kunne bidra militært. Men vi forventer når vi gjør det, at vi ikke gjør det ut fra en entusiastisk støtte til ulike typer organisasjoner. Når vi sender norske soldater ut, er det ut fra en forståelse av at de skal ha mulighet til å gjøre oppdraget, oppdraget skal være meningsfullt og skal kunne løses, og vi skal sørge for at de som reiser ut, er godt nok trent til faktisk å kunne løse sine oppgaver. Norske soldater skal ikke brukes til en politisk markeringsøvelse rundt omkring i verden. De skal brukes fordi militære virkemidler er det som skal til for å løse den konflikten de går inn i.

**Ågot Valle (SV) [13:13:41]:** SV er glad for at denne debatten foregår i åpenhet i Stortinget. Vi kan dermed få en offentlig debatt rundt våre internasjonale forpliktelser – en forankring, men også få inn flere stemmer, som kan være viktig når beslutninger skal tas.

I sommer har det foregått en bred mobilisering av krefter her i Norge som har tatt til motmæle mot Israels brutale framferd både i Libanon og i Gaza. Det viser at det er mye solidaritet i den norske befolkninga i forhold til dem som lider i Midtøsten. Slike protester mot krigen er ikke en støtte til Hizbollah. Hizbollah skiller seg avgjørende fra f.eks. SVs politikk i viktige spørsmål. Vi tar avstand fra Hizbollahs utskyting av raketter, som har rammet vilkårlig sivile mål i Israel, og vi tar også avstand fra Hizbollahs angrep på og bortføring av israelske soldater. Så har også Sikkerhetsrådet plassert ansvaret for at krigen brøt ut, hos Hizbollah.

Men hovedansvaret for utviklinga av krigen – bakgrunnen for krigen – ligger likevel hos Israel, som gjengjeldte angrep på en svært uforholdsmessig måte, angrep som førte til store lidelser for et land og en befolkning som har vært gjennom store lidelser før. En stor andel av de drepte er barn. Store deler av infrastrukturen er ødelagt, og mange er internt fordrevet i landet. Jeg er glad for at Regjeringa så tydelig også har fordømt Israels brudd på folkeretten, både når det gjelder uforholdsmessig gjengjeldelse og angrep mot sivile.

Historien til nå har vist at det ikke kommer noen løsning i Midtøsten uten en rettfærdig fred for alle parter. Den tryggheten som både libanesere, palestinere og folk i Israel har krav på, kommer ikke uten at ledende krefter i Israel legger vekk trua på at kuler og krutt skal kunne løse problemene som de står overfor. Det var noe av essensen i det utenriksministeren sa, og som også flere andre talere har tatt opp.

Et paradoks som erkjennes av flere av arkitektene bak Israels Libanon-politikk på 1980- og 1990-tallet, er at Israel langt på veg skapte sin egen fiende blant Libanons sjiamuslimer gjennom IDF's okkupasjon av Sør-Libanon og SLAs overgrep på sivilbefolkninga. Slik har Israel skapt opprør og opponenter på Vestbredden og i Gaza. Takket være den israelske okkupasjonen fra 1992 til 2000 har Hizbollah fått en sterk politisk posisjon i Libanon, og dermed har også Iran fått sterke støttespillere i nærområdet.

Sommerens angrep har ikke svekket, men styrket Hizbollahs stilling. Ikke bare derfor, men også derfor er det viktig at Vesten viser sterk handlekraft når det gjelder å stille opp i forhold til gjenoppbygging av infrastrukturen og å gi hjelp til dem som lider nød – hjelp nå, slik også Stockholm-konferansen viste stor vilje til. Så det gjelder å handle. Men det må også vises vilje til å løse de hovedspørsmålene som hele tida ligger bak, for å kunne sikre en rettferdig fred på lang sikt.

SV støtter Regjeringas vedtak om å sende fire MTB-er og 100 soldater som et bidrag til en større FN-styrke. Det var FN som sørget for resolusjonen som var grunnlaget for våpenhvilen. For oss er det nå viktig at FN tar ansvaret for å støtte opp under en skjør våpenhvile, for våpenhvilen er skjør. Jeg vil i likhet med utenriksministeren berømme generalsekretær Kofi Annan, som har vært en viktig aktør både før og etter våpenhvilen.

Det er noen løfterike prosesser som må støttes opp under i Libanon. For det første har den libanesiske hæren for første gang på mange år inntatt posisjoner i sør. Dette er med på å støtte opp under den libanesiske stats autoritet og integritet. For det andre har Hizbollah forlatt posisjonene sør for Litani-elva. For det tredje er Israels sjø- og luftblokade nesten opphevet. For det fjerde har statsminister Siniora maktet å holde den libanesiske regjeringa samlet. For det femte har Syria og Iran forsikret Annan om at de skal respektere resolusjon 1701.

For SV har det vært avgjørende at FN-styrken ikke har fått i oppdrag å fortsette der Israel slapp, men er ønsket velkommen i Libanon. En avvæpning av Hizbollah er det flere som har understreket at må skje på grunnlag av politiske prosesser, og det er altså Libanons ansvar først og fremst.

Styrken er bredt sammensatt. Det er også land der som Indonesia, som Israel i utgangspunktet ikke ville ha med. FN-styrken har et fredsbevarende oppdrag – med den sjølsagte retten til å kunne forsvare seg og med mandat til makt dersom FN blir aktivt hindret i å gjøre den jobben FN skal gjøre i henhold til resolusjon 1701.

Med en FN-styrke til stede i Libanon kan det iallfall gjøre det politisk vanskeligere for Israel nok en gang å gå inn i Libanon. Ikke minst kan det gi rom for sivile, som f.eks. Norsk Folkehjelp, til å rydde opp i det store antall klasebomber som Israel slapp ned i løpet av de 72 timene før de visste om en resolusjon ville bli vedtatt. Det ligger 100 000 bomber udetonert, og det er klart at det er en stor fare for sivilbefolkninga og kan lemleste folk hver dag. Å rydde vekk disse klasebombene er viktig for at den libanesiske befolkninga skal kunne ta fatt på livene sine.

Ingen vet hvor lenge styrkene kan bli stående. I første omgang binder vi oss for seks måneder. Da har vi muligheten til å evaluere situasjonen, men så lenge en FN-styrke og vårt bidrag har tillit hos libaneserne, så lenge vi gjør en fornuftig jobb, skal vi være der.

Men det er ikke først og fremst militær tilstedeværelse som kan sikre freden. Bidrag til oppbygging og en hverdag som libaneserne kan leve med, er avgjørende. Men enda viktigere er det at dette må være starten på en internasjonal innsats som kan sikre rettferdighet for libaneserne og palestinerne. Det vil si at ikke bare resolusjon 1701 skal settes ut i livet, men FNs mange resolusjoner om en tostatsløsning for Palestina og Israel, at Israel må respektere de grensene som det internasjonale samfunnet har vedtatt, med mulighet til noen mindre justeringer, at Israel må trekke seg tilbake fra okkupert land, både i Palestina og i andre deler av Midtøsten, og endelig at en nå må begynne å arbeide for at de 750 000 flyktingene som ble fordrevet ved danninga av staten Israel, får en eller annen løsning, vende hjem eller kompensasjon.

Det er viktig som komiteens leder sa, at vi nå må stille oss bak muligheten for å få til en samlingsregjering i Palestina. Men skal vi få til det, må vi også komme enda sterkere på banen for at de parlamentsmedlemmene og regjeringsmedlemmene som sitter fengslet i dag, blir løslatt. Parlamentet i New Zealand har nettopp kommet med en oppfordring til det. EU-parlamentarikere har gjort det samme. Det er fullstendig uakseptabelt at folkevalgte skal sitte fengslet.

Det er ingen lett avgjørelse å sende soldater til et krigsområde eller til et område med så mye ufred. Vi skal ta på alvor de bekymringene befolkninga har for hva som kan skje, og jeg oppfatter det sånn at i hvert fall forslagene nr. 2 og 3 fra Fremskrittspartiet tar fatt i de bekymringene. Nå må det sies at forsvarsministeren har gjort rede for at Regjeringa tar bekymringene på alvor. Men for dem av oss som har sett lidelsene til tidligere soldater når de har kommet hjem, med posttraumatisk stressyndrom og det det kan bety både for en sjøl og for andre, er det viktig å se på om det er enda mer vi kan gjøre. Regjeringa vil gjøre sitt, men jeg ser det sånn at det i Fremskrittspartiets forslag ligger intensjoner som gjør at det vil være riktig å oversende dem til Regjeringa, slik at Regjeringa kan se på hva mer som kan gjøres. Jeg vil be om at Fremskrittspartiet oversender forslagene nr. 2 og 3.

**Presidenten:** Det blir replikkordskifte.

**Øyvind Vaksdal (FrP) [13:24:15]:** Erfaringer fra tidligere deltakelse i internasjonale operasjoner har dessverre vist at mange av våre soldater har fått senskader og psykiske ettervirkninger etter tjenesten. Samtidig vet vi at Forsvaret har hatt en svært mangelfull oppfølging av FN-soldatene. Dette ble nylig også stadfestet av sjefen for Forsvarets sanitet. Er man fra Sosialistisk Venstrepartis side komfortabel med å sende våre unge ut når oppfølgingen er så mangelfull, og hva vil man fra SVs side gjøre for å få oppfølgingen opp på et akseptabelt nivå?

**Ågot Valle (SV) [13:24:54]:** Før jeg svarer skikkelig på dette: Jeg synes det er ganske bemerkelsesverdig at det er først ved denne operasjonen Fremskrittspartiet tar opp disse spørsmålene. Jeg vet at det er gjort på et generelt grunnlag tidligere, også av SV.

Jeg har også møtt mange soldater med senskader – noen nært innpå meg – og jeg må si at det har gjort sterkt inntrykk. Tidligere har det vært en mangelfull oppfølging av soldatene, men ikke minst gjennom påtrykk fra både Fremskrittspartiet og SV er dette blitt mye bedre. Det vil si: Vi kan aldri legge bekymringene til side. Vi må se om vi kan gjøre enda mer. Noe av det vi kunne ha gjort, var å se om prosjektet Bæreia kunne opprettes på nytt igjen. Det var et godt tiltak. Og så må vi se på andre tiltak.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

**Dagfinn Høybråten (KrF) [13:26:32]:** Nok en gang har Midtøsten blitt rammet av en tragisk krig. Nok en gang er det behov for bistand til dem som er rammet. Nok en gang påkalles verdenssamfunnet til en fredsbevarende operasjon.

Norge må bidra til begge deler – både til gjenoppbyggingen og til sikringen av freden. Kristelig Folkeparti vil gi helhjertet støtte til dette. Men vi mener at vår solidaritet må gå til ofrene både i Libanon og i Israel. Som et uttrykk for det må Norge gi bistand til gjenoppbygging i begge land. Og vi mener at militær innsats ikke er nok. En bredere tilnærming er nødvendig i fredsarbeidet. Resolusjon 1701 fra FNs sikkerhetsråd bidrar til en slik bred tilnærming. Vi må nå gjøre vårt til at den blir gjennomført. Vi må hindre at det brygger opp til en ny krig i det samme området. Men da må vi også analysere de forhold som utløste denne væpnede konflikten.

Både utenriksministeren og forsvarsministeren har i sine orienteringer gitt god, fylldig og nyttig informasjon. På vegne av Kristelig Folkeparti vil jeg løfte fram noen punkter som er viktige for at fredsarbeidet skal lykkes.

Denne krigen medførte store lidelser og ødeleggelser for begge land, den var kostbar for dem begge, og den ble ikke igangsatt av noen av dem. Libanon og Israel har i praksis ingen grensekonflikt seg imellom. Det kan ikke understrekes sterkt nok at det verken var Israel eller Libanon som utløste krigen, men den rammet dem begge hardt – både økonomisk og materielt og ved tap av menneskeliv. Begge land og deres befolkning har vår sympati.

Det sier mye om den komplekse sikkerhetssituasjonen i Midtøsten at det var en tredje part, den ikke-statlige terroristorganisasjonen Hizbollah, som forårsaket krisen og utløste krigen. Den konkrete handlingen som utløste krigen, var Hizbollahs raid inn i Israel den 12. juli, da de kidnappet to israelere og drepte enda flere i trefningene som fulgte med denne terroraksjonen.

Hizbollah har bygd opp sin egen våpenmakt i Sør-Libanon, stikk i strid med klare FN-vedtak. La meg her bare vise til Sikkerhetsrådets resolusjon 1559 fra to år tilbake, der FN krevde at alle militsgrupper i Libanon skulle avvikles og avvæpnes. Mange fulgte opp FN-vedtaket, Hizbollah gjorde det ikke. Tvert imot bygde de opp sin våpen-

makt. At Hizbollah kunne gjøre dette, skyldes Syrias innblanding i libanesisk politikk og omfattende finansiell og militær hjelp fra Iran. Hizbollahs avhengighet av disse forbindelsene er en nøkkel til å forstå det som har skjedd, og til å forstå hvordan vi kan forebygge at det skjer igjen.

For Syria har Hizbollah vært en brikke de kan bruke i den uløste konflikten med Israel om Golanhøydene. Men bakgrunnen for Hizbollahs terror mot Israel stikker langt dypere enn som så. Forbindelsen til Iran er ingen tilfeldighet.

Irans president har offisielt erklært at Israel må fjernes fra kartet. Hizbollah har som organisasjon også dette som ett av sine to hovedmål, det andre er å omdanne Libanon til en islamistisk stat. I tillegg er Hizbollah i ferd med å gjøre Beirut til en slags hovedstad for antisemittisme i verden. Fornektelsen av staten Israels rett til eksistens i Midtøsten – som de ser som muslimsk territorium – deler de dessverre også med Hamas, som tidligere i år vant regjeringsmakt i de palestinske områdene.

Kristelig Folkeparti mener dette må få viktige føringer i dagens debatt – både om den fredsbevarende operasjonen og om bistanden til gjenoppbygging.

Det kan ikke bli varig fred uten at Israels rett til å eksistere som stat aksepteres av deres arabiske naboer i Midtøsten. Egypt og Jordan har for lengst gått foran og undertegnet fredsavtaler med Israel. Det bør også flere gjøre. En fredelig forhandlingsløsning med Syria kan bli en forløsende nøkkel. Det må vi fra norsk side oppmuntre til. I så måte har det vært interessant å møte politikere fra området som ser håp i den situasjonen som har oppstått, og som ser at flere parter behov for å ta nye grep kan bidra til en bevegelse i hele den fastlåste situasjonen.

Det kan heller ikke bli varig fred i Midtøsten så lenge Israels naboer gir fristeder til militsgrupper som driver terror mot Israel. Det har vi lenge sett i Libanon, men også i de palestinske områdene.

Det kan ikke bli varig fred før Israel forhandler fram en løsning med palestinerne. Men da må Israel få en part å forhandle med – det vil si en palestinsk regjering som er innstilt på å godta staten Israels livsrett, som tar avstand fra terror, og som aksepterer de avtaler som er inngått mellom Israel og palestinske myndigheter, inklusiv Veikartet for fred. Disse krav har FN og det internasjonale samfunn stilt til Hamas-regjeringen i de palestinske områdene, men Hamas har ikke godtatt dem så langt. Både Israel og palestinerne må være villig til politisk krevende kompromisser når slike forhandlinger kommer, men forhandlingene er ikke mulige før det skjer en endring på palestinsk side. Jeg oppfatter utenriksministeren dit hen i dag at dette fortsatt også er Regjeringens linje.

Vi vil støtte norsk deltakelse i FNs fredsbevarende operasjon, men vi understreker at operasjonen ikke kan lykkes uten at det blir Libanons hær – og ikke irregulære militsgrupper – som kontrollerer Sør-Libanon.

Hizbollah må avvæpnes og avvikles som terroristorganisasjon. Dette ble på ny slått fast av FN da Sikkerhetsrådet vedtok resolusjon 1701. Bevegelsen må liksom andre finne seg i å opptre som ett blant flere politiske partier og holde seg innen demokratiets spilleregler. FNs fredsbeva-

rende styrker er ikke satt opp for å foreta denne avvæpningen, men de er viktige for å forhindre nye våpenforsyninger til Hizbollah.

Avvæpningen blir nå den krevende oppgaven for Libanons myndigheter og forsvar. Skal de lykkes, må Syria bevegges til å medvirke, og Syria må godta en FN-kontroll som hindrer våpeninnførsel over Libanons grense mot Syria. Så langt jeg forstår, er denne viktige forutsetningen ennå ikke bekreftet. Det ville være interessant om utenriksministeren kunne kommentere akkurat dette punktet, fordi det på så mange måter er avgjørende for at dette skal bli en vellykket operasjon.

Norge vil bidra med fire missiltorpedobåter og 120 personell. De kan bidra til å hindre at våpen smugles inn sjøveien. Dette sjømilitære bidraget til FNs fredsbevarende styrker blir imidlertid meningsfylt bare dersom det blir slutt på at våpenforsyninger smugles inn over grensen fra Syria.

Lykkes FN-styrken i sitt oppdrag, vil den ikke bare bidra til fred over landegrenser, men også til indre framgang i det skjøre og viktige nasjonsbyggende prosjektet som Libanon nå står oppe i, etter en tragisk borgerkrig og etter at Syria endelig har trukket sine styrker ut.

Vi har merket oss at både utenriksministeren og forsvarsministeren i dag har forsikret Stortinget om at FN-styrkens mandat er godt nok, at engasjementsreglene, kommandostrukturen og bidragssammensetningen gjør styrken robust nok til å kunne gjennomføre oppgavene og ivareta egen sikkerhet. At norske soldaters sikkerhet blir tilfredsstillende ivaretatt, er selvsagt en forutsetning også fra Kristelig Folkepartis side, og vi har merket oss de klare ord som er kommet fra Regjeringens representanter her i Stortinget i dag i så måte.

Men, som jeg sa innledningsvis, militære bidrag er ikke tilstrekkelig. Vi trenger kontakt og dialog mellom folkegrupper og nasjoner, basert på gjensidig respekt. Vi trenger forhandlinger mellom statsledere, basert på gjensidig anerkjennelse. Vi trenger bistand og samhandel, basert på et gjensidig ønske om økonomisk utvikling, og en humanitær holdning der mennesker behandles likt, uavhengig av deres nasjonalitet.

Derfor går Kristelig Folkeparti imot forslag om boikott av Israel. Derfor støtter vi norsk bistand til gjenoppbygging i Sør-Libanon, men vi mener at det også må gis bistand til gjenoppbygging i Israel. Vi synes det er ubegripelig at det som var legitimt etter Golfkrigen i 1991, nemlig å støtte gjenoppbyggingsprosjekter inne i Israel, hvor ødeleggelsene var langt mindre enn ødeleggelsene er i dag, ikke lenger er legitimt for en arbeiderpartiledet regjering. Vi bør vise solidaritet med lidende mennesker i begge disse landene. Slik gir vi styrke til vår generelle holdning om at gjensidig respekt og anerkjennelse må til om freden skal sikres på lang sikt.

Midtøstens folk fortjener fred og forsoning, økonomisk utvikling og vern om alle folkegruppers menneskerettigheter. Både libanesere, israelere og palestinere har lidd så altfor mye.

FNs nye fredsbevarende styrke kan bidra til å gi Midtøstens folk et nytt håp og en bedre framtid. Derfor bør

denne styrken etter Kristelig Folkepartis oppfatning ha Norges klare og sterke støtte.

**Alf Ivar Samuelson (Sp) [13:36:26]:** La meg innledningsvis få rette en takk til utenriksministeren og til forsvarsministeren for en grundig redegjørelse her i dag.

Det er grunn til å uttrykke optimisme når våpenhvilen i Libanon nå er på plass gjennom FN-resolusjon 1701. Vi må imidlertid konstatere at våpenhvilen er skjør, og det er derfor viktig at det internasjonale samfunn, og ikke minst partene selv, bidrar til å bringe ro i området.

Regjeringen gav tidlig, helt fra en sommer, uttrykk for at Norge er positiv til å få på plass en internasjonal styrke i området, og har også gitt signaler om mulige norske bidrag. Dette er i tråd med Soria Moria-erklæringen, som legger særlig vekt på å styrke FNs rolle i verdenssamfunnet, og at vi skal øke vår deltakelse i FN-ledede operasjoner.

Utenriksministeren og forsvarsministeren har i denne prosessen, fram til dagens orientering i Stortinget, gitt god informasjon i en meget komplisert sak.

Noen har stilt spørsmål om Norge har kapasitet til å delta i en FN-operasjon i Libanon med tanke på vårt langsiktige engasjement i Afghanistan og planer om ytterligere deltakelse i Darfur. Jeg mener at det at Norge bidrar med et maritimt bidrag til FN-operasjonen i Libanon med fire missiltorpedobåter av Hauk-klassen og et mannskap på om lag 100 personer, *ikke* vil komme i konflikt med Norges forpliktelser i Afghanistan eller et eventuelt styrkebidrag i Darfur.

I løpet av de siste ukene og i dag har vi også fått klargjort bl.a. selve konseptet for operasjonen, engasjementsreglene og andre lands bidrag. Forutsetningene, selv om det gjenstår noe, er etter min mening på plass for at Norge skal kunne bidra med styrker.

Slik jeg har forstått det, skal den maritime styrken i henhold til konseptet overvåke libanesisk territorialfarvann, kontrollere og eventuelt borde skip for å hindre at ulovlige våpen fraktes sjøveien til Libanon. For å oppnå dette er det foreslått etablert tre kontrollpunkter utenfor libanesisk territorialfarvann for fartøy som har til hensikt å anløpe Libanon. Hensikten er på et tidlig tidspunkt å avdekke om det er fartøy som motsetter seg frivillig inspeksjon. Territorialfarvannet skal i henhold til konseptet kontrolleres på en slik måte at Israel ikke gis noen foranledning til selv å gå inn. Det betyr at styrken effektivt må hindre enhver væpnet gruppering i å operere i området.

Engasjementsreglene er viktige i en slik situasjon, hvor det er flere parter å forholde seg til. Det er viktig at ingen regler hindrer den maritime styrken i å bruke makt for å forsvare seg selv. Reglene for maktanvendelse vil gi styrken tilstrekkelig troverdighet for å gjennomføre oppgaven med å kontrollere skipstrafikk inn til Libanons kyst og hindre illegal transport av våpen eller annet militært materiell. Engasjementsreglene gir styrken anledning til å bruke et minimum av makt mot den som måtte søke å hindre styrken i å løse sine oppgaver, og samtidig gis styrken anledning til å bruke den makt som er nødvendig og forholdsmessig for å stanse, omdirigere, oppbringe, bor-

de, inspisere eller ransake mistenkte sivile fartøyer som ikke frivillig følger styrkens pålegg.

Forsvarssjefen har understreket at mannskapene er fullt kvalifisert til å gjennomføre den type operasjoner det her er snakk om. Videre vil erfarent personell, befal og spesialister, bli anvendt i ledende stillinger og kritiske funksjoner. Fartøyene og besetningen er på forhånd generalmønstrert og sertifisert for NATO-operasjoner. Jeg har derfor tillit til at våre styrker er vel kvalifisert til å løse oppdraget. Det er viktig at sikkerheten for egne soldater alltid har høy prioritet.

Norge skal være en tydelig fredsnasjon. Regjeringen vil her i tråd med våre mål i Soria Moria-erklæringen styrke Norges bidrag til å forebygge, dempe og løse konflikter.

I Soria Moria-erklæringen står det at deltakelse i internasjonale operasjoner skal være forankret i FN-pakten og ha et klart FN-mandat. FN er den eneste internasjonale instans som kan legitimere bruk av makt. Det skal være en høy terskel for bruk av militærmakt. Norge skal ikke delta i forebyggende angrep som ikke er autorisert av FN.

Gjennom vårt engasjement bidrar vi til fred og demonstrerer solidaritet med det internasjonale samfunn, samtidig som det trygger vår egen sikkerhet.

Norge har lange tradisjoner for å stille styrker når FN ber om det. Norge er politisk høyprofilert i Midtøsten, og FN er en av pilarene i norsk utenrikspolitikk. Det er derfor naturlig at Norge stiller styrker når FN ber om det, nettopp i Midtøsten.

Vår beslutning om å delta i FN-styrken i Libanon er et godt eksempel på gjennomføring av Soria Moria-erklæringen i praksis. Det vil også gi et godt grunnlag for det diplomatiske feltarbeidet som vil være nødvendig for å få til en varig fred i området.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplasen.

**Anne Margrethe Larsen (V) [13:43:47]:** Venstre vil berømme Regjeringen for å ha konsultert nært med Stortinget om utstasjonering av norske FN-soldater i Sør-Libanon. Det er av stor betydning at det er en bred politisk enighet om slike bidrag, ikke bare av hensyn til denne konkrete operasjonen, men også av hensyn til framtidige operasjoner.

Venstre ønsker en betydelig norsk deltakelse i FN-operasjoner, noe vi ser på som en viktig arena for vår utenrikspolitikk. Et klart FN-mandat er en hovedregel i forbindelse med internasjonale operasjoner. Videre er det ønskelig at de ledes av FN, som har den beste kompetansen på å gjennomføre integrerte operasjoner. Med det mener jeg operasjoner hvor så vel militære som humanitære og utviklingsmessige elementer inngår. Venstre er spesielt opptatt av det humanitære aspektet og ønsker å prioritere operasjoner hvor de humanitære behovene er størst.

Dersom NATO skal iverksette operasjoner utenfor NATOs område, må det foreligge et FN-mandat. Militær intervensjon uten FN-mandat vil Venstre bare kunne støtte i ekstreme tilfeller, som å hindre folkemord.

Etterspørselen etter FN-operasjoner forventes å tilta i framtiden. Sett i lys av dette mener Venstre at vi på norsk side bør vurdere om vi skal prioritere utvidelse av vår kapasitet til å delta med mannskaper og materiell. Regjeringens forsvarspolitiske utvalg, utnevnt i august, bør se nærmere på dette, herunder om en økt deltakelse i FN-operasjoner kan gå på bekostning av andre prioriterte oppgaver for Forsvaret.

Darfur er et nytt mulig innsatsområde for FN hvor et norsk bidrag kan bli aktuelt. Da den politiske og humanitære situasjonen i området er svært prekær, kan en FN-innsats bli meget krevende – og farlig.

Dette understreker alvorret forbundet med å sende norske FN-soldater inn i konfliktområder i fjerntliggende land. Det er Regjeringens ansvar å vurdere anmodninger fra FN, NATO eller OSSE om styrkebidrag, med hensyn til målene for operasjonen, hva norske soldater kan bidra med for å nå målene, og – ikke minst – hvilke farer vi utsetter våre mannskaper for.

Vår kompetanse har først og fremst vært å møte lokalbefolkningen på et menneskelig nivå, bygge tillit – og å bidra med humanitær innsats og gjenoppbygging. Å delta i skarpe oppdrag hvor vi utsetter våre soldater for mer fare, er imidlertid en problemstilling vi trolig i større grad blir nødt til å forholde oss til.

Når det gjelder den norske innsatsen i Sør-Libanon, stiller Venstre seg bak Regjeringens opplegg, dvs. fire MTB-er og 100 FN-personell. Et klart FN-mandat gjennom FN-resolusjon 1701 gir operasjonen en trygg folkerettslig forankring, også med hensyn til engasjementsregler og operasjonskonsept.

Venstre hadde helst sett at FN-styrken inngikk som en brikke i en bred politisk prosess med sikte på en varig fred i området. Da det ikke synes å være tilfellet, håper vi at styrken kan være med på å berede grunnen for en slik utvikling. Vi oppfordrer Regjeringen til å bruke alle muligheter til å bidra til dette.

Venstre er opptatt av opplæringen for våre FN-soldater som skal sendes ut. Selv om tiden nå er knapp for dem som skal til Sør-Libanon, bør de få en grundig innføring i alle folkerettslige aspekter knyttet til tjenesten. Dette gjelder spesielt hvordan man skal forholde seg til flyktninger og lokalbefolkning, og rettighetene til dem som pågripes innenfor mandatområdet.

Venstre er også opptatt av soldatenes ve og vel. Alle som skal ut, bør forberedes på vanskelige opplevelser som kan møte dem. De bør videre gjøres oppmerksomme på farene de utsetter seg for, noe som spesielt gjelder de vernepliktige mannskapene.

Venstre går inn for at hver enkelt soldat etter endt tjeneste skal følges bedre opp enn tidligere. Psykiske ettervirkninger av militær utenlandstjeneste ble først allment kjent etter 2000, selv om det i 1993 ble gjort en stor undersøkelse der det ble rapportert om «stressreaksjoner, som skvettenhet, søvnvansker, mareritt, skyldfølelse og gjenopplevelser av hendelser fra tjenesten». Undersøkelsen viste også at antall selvmord og andre voldsomme dødsfall var høyere enn forventet. Angstlidelsen posttraumatisk stresslidelse er videre blitt mer klarlagt. Venstre

går derfor inn for at alle hjemvendte soldater får et tilbud om samtaler med psykolog. De kan her bearbeide sine opplevelser og få kartlagt behovet for eventuell videre oppfølging.

Å sende norske soldater til utlandet for innsats i en internasjonal styrke er en svært alvorlig beslutning å ta, både for Norge og for den enkelte som berøres av denne beslutningen. Venstre er opptatt av at soldatene som sendes ut, har full støtte i det norske folk, noe som bør komme klart til uttrykk her i Stortinget. Soldatene våre bør videre gjøres i stand til å løse alle oppgavene de er satt til, på best mulig måte og innenfor gjeldende mandat. Dette innebærer bl.a. at hvis de skulle ende opp i skarpe situasjoner, bør de ha et tilstrekkelig romslig mandat og nok maktmidler til å kunne forsvare seg. Dette er ikke alltid blitt uttrykt like tydelig fra alle representanter i forbindelse med tidligere beslutninger om å sende norske FN-soldater i internasjonal tjeneste. For Venstre gjelder imidlertid at når vi sender soldater for tjeneste i utlandet, så stiller vi opp 100 pst. for dem.

**Morten Høglund (FrP) [13:51:15]:** Resolusjon 1701, som jo er grunnlaget for vår deltakelse, er et viktig dokument for regionen, det er en viktig beslutning av FN, og ikke minst var det viktig, på det tidspunktet den kom, for å stoppe de akutte lidelsene til sivilbefolkningen både i Libanon og i Israel.

Litt til når våre styrker skal sendes, og spørsmålet knyttet til om de blir sendt. Vi synes at de siste dagers manglende avklaringer og fortsatt «uklarheter» – som forsvarsministeren omtalte det som – omkring invitasjonen fra Libanon begynner å bli noe underlig. I den grad utenriksministeren eller forsvarsministeren kan kaste noe mer lys over det, hadde det vært interessant. Det reelle politiske spørsmålet knyttet til det er hvorvidt det har oppstått problemer politisk, ikke minst i Libanon, knyttet til den i utgangspunktet så varme omfavnelsen av resolusjon 1701. Etter sigende skal både Syria og Iran ha gitt forsikringer om at de ikke kommer til å stå i veien for gjennomføring av resolusjonen. Det burde være betryggende. Allikevel er det stadige meldinger om at fremstående personer i begge land ikke nødvendigvis ser denne resolusjonen som et godt virkemiddel. Det bør bekymre. Det bør også bekymre oss, som skal inn. Jeg er selvsagt på det rene med at Norge ikke vil engasjere seg med mindre det foreligger en klar invitasjon, men hvis dette trekker ut, vil det ikke gagne den politiske situasjonen, verken i Libanon eller i regionen.

Jeg har tenkt å bruke litt tid på å omtale det som også utenriksministeren var inne på i sin redegjørelse, at konflikten i Midtøsten har lange historiske linjer. Som han sa, står Israel–Palestina-konflikten i sentrum for de konflikter man ser i regionen, og den må finne sin løsning. Flere har vært inne på at den må finne sin løsning før vi kan begynne å snakke om en varig fred. Jeg er ikke uenig i det. Allikevel mener jeg det mangler en dimensjon i en slik analyse, og det er det fiendebildet som man har klart å etablere hos befolkningen – gjerne på begge sider, på alle sider, hos alle, men som kanskje er mer fremtredende i de

udemokratiske statene, i de ufrie statene, enn i de mer demokratiske og åpne. Dette fiendebildet går ikke bare mellom muslimer og jøder, som er det spesifikke, kanskje, i den israelsk–palestinske konflikten. Det går også mellom muslimer, det går mot kristne, det går mot den vestlige verden. Det er i det hele tatt dessverre et bilde hvor hat og intoleranse preger mye av den hverdagen vi ser i befolkningen. Jeg kan trekke frem den diskrimineringen som sjiamuslimene i Saudi-Arabia opplever, en grusom diskriminering – på arbeidsmarkedet, på utdanningsinstitusjoner og i lovverket – og ikke minst den terror som foregår mellom sunnimuslimske og sjiamuslimske grupper i Irak. Det hatet står ikke tilbake for det hatet mellom israelere og palestinere eller mellom jøder og muslimer som vi også får signalisert. Så det er mer grunnleggende problemstillinger som det også må tas tak i.

Jeg vil tilbake til det vi behandlet før sommerferien, et gledelig innspill som Venstre kom med om å bidra til dialog, til samtaler og til et bredere arbeid i Midtøsten for å ta tak i disse problemene. Jeg er redd for at vi når vi omtaler situasjonen – enten det er forholdet Hizbollah–Israel, det er forholdet Libanon–Israel, eller hvilket forhold det skulle være – blir så politisk korrekte at vi ikke evner å ta tak i disse problemstillingene, at vi ikke kaller tingene for hva de virkelig er. Og når en gruppe står for hat, når en gruppe står for total utslettelse av den annen part, må det påtales hver gang, hver eneste gang. Og når vi vet at det er noe av det bildet som preger ikke bare Hizbollah, ikke bare deler av Hamas og ikke bare Iran, men at det ligger langt inne i store deler av regionen, så har vi et problem som kanskje virker uoverstigelig, men det er i hvert fall noe som vi må ta tak i, og som krever også den norske regjeringens oppmerksomhet.

**Jan Petersen (H) [13:56:47]:** Det er jo konvensjonell visdom at når Stortinget innkalles tidlig i september, er det fordi det er en dramatisk og viktig grunn til at det skal innkalles.

Etter å ha lyttet til denne debatten må vi vel konstatere at denne debatten nettopp har slått en pæl gjennom en slik oppfatning. Så langt jeg har hørt, er det ikke sagt eller foreslått noe som ikke er vel behandlet i den offentlige debatten vi har hatt om dette temaet i løpet av de par siste månedene. Jeg er klar over at det er mange i Stortinget som mener at en åpen debatt i Stortinget er viktigere enn de konsultasjoner som foregår i Stortingets organer, men etter å ha sett utover salen konstaterer jeg også at en rekke av de mest entusiastiske tilhengere av det standpunktet ikke har hatt et oppmerksomhetsspenn langt nok til å dekke hele denne debatten. Det Presidentskapet selvfølgelig bør drøfte, er om september måned kan utnyttes mer til plenumsmøter. Men vi kan vel konstatere at behovet, i den forstand at det skal påvirke beslutningen, vel ikke har vært det mest sentrale i denne debatten.

Jeg skal derfor ikke si så altfor mye, bortsett fra om et par hovedpunkter i selve saken. Jeg har imidlertid lyst til å si at jeg på mange måter synes at noen av de mest interessante refleksjonene var de utenriksministeren gjorde seg om Palestina–Israel-konflikten. En av mange tragedi-

er er nettopp at dette med Libanon på et kritisk tidspunkt overskygget en nødvendig internasjonal oppmerksomhet om det som foregikk i Palestina og Israel. Jeg tror det er svært viktig å få den offentlige oppmerksomheten og den internasjonale oppmerksomheten så fort som mulig tilbake til denne konflikten, for den trenger åpenbart en mye større oppmerksomhet. Situasjonen er, så langt jeg kan bedømme det, meget dramatisk.

Jeg har lyst til å si at jeg ikke deler Siv Jensens kritiske holdning til håndteringen av denne saken. Jeg synes ikke det er grunnlag for å kritisere Regjeringen for at den har deltatt i den offentlige debatten om hva Norge kan stille med. Og så langt jeg kan skjønne, er alle de nødvendige formelle forbehold tatt, slik at det ikke er noe som tilsier at man ikke skulle delta åpent i debatten, snarere tvert imot. Jeg tror det er svært viktig at når det utspiller seg en debatt internasjonalt om hvilke bidrag det internasjonale samfunn skal yte, skulle det bare mangle at Regjeringen i den sammenheng ikke avklarer hva Norge eventuelt kan stille med, og de øvrige partiene også deltar i debatten om substansen i slike spørsmål. Det har da stort sett vært gjort, og det tror jeg har vært riktig å gjøre.

Når det gjelder hovedpunktene i debatten, har jeg bare lyst til å gjenta følgende: Jeg tror det er viktig at vi i Norge erkjenner at vi kan ikke være overalt selv om FN kaller. Vi har da heller aldri vært overalt. Det må spesielle forutsetninger til, og det må ikke minst være slik at vi vet at vi kan yte bidrag. Derfor har det vært klart for meg hele tiden at det ikke er mulig å bidra på bakken i Libanon.

Jeg har lyst til å legge til en ting til det standpunktet, fordi det aller viktigste er selvfølgelig at vi skal reservere kapasitet for Afghanistan. Men når vi ser hvordan det utvikler seg i Darfur, hvor det stadig vekk er problemer med å få den sudanske regjeringen til å akseptere en FN-styrke, blir det et spørsmål hvor lenge vi skal reservere styrker for Sudan – ikke fordi det er galt, men rett og slett fordi det binder oss opp til ikke å gjøre noen ting. På et eller annet tidspunkt – muligens ikke nå – er vi nødt til å mene noe om det.

Jeg konstaterer at engasjementsregelen etter Regjeringens vurdering nå er i orden, og det er en vurdering jeg ikke har noe grunnlag for å være uenig i. Jeg ble derimot litt forbauset over å høre forsvarsministeren si at alt i forhold til den libanesiske regjeringen ennå ikke er klart. Spørsmålet er hva det dreier seg om. For meg står det som helt klart at UNIFIL må ha de nødvendige vide fullmakter fra den libanesiske regjeringen for at en kan være hundre prosent effektiv når det gjelder å avskjære våpentransporter inn i området. Hvis det er på dét punktet det henger seg opp, ja da er det et stykke igjen før vi kan si at denne saken er i orden.

Og så en avsluttende bemerkning. En del har snakket om Hizbollahs avvæpning, som er et klart FN-krav vi selvfølgelig støtter. Jeg er enig i at det må være en politisk prosess. Men det må være en politisk prosess med tilstrekkelig trykk bak, slik at den politiske forhandlingen ikke blir en unnskyldning, men en mulighet for å gjennomføre. Nå har det gått to år uten at noe har skjedd med avvæpningen, og deri ligger noe av Libanons tragedie.

**Signe Øye (A) [14:02:26]:** Det er lett å bli frustrert og oppgitt og føle avmakt over alle tilbakeslagene i fredsprosessen i Midtøsten. Likevel er det gledelig og grunn til optimisme over at våpenhvilen i Libanon nå er på plass gjennom FN-resolusjon 1701. Våpenhvilen er imidlertid skjør. Det er derfor viktig at det internasjonale samfunnet, og ikke minst partene selv, bidrar til å bringe ro i området.

Jeg er derfor glad for at Regjeringen helt fra i sommer har sagt at Norge er positiv til å få på plass en internasjonal styrke i området, og tidlig gav signaler om mulige norske bidrag. Dette er helt i tråd med Soria Moria-erklæringen, som legger særlig vekt på å styrke FN's rolle i verdenssamfunnet, og at vi skal øke vår deltakelse i FN-ledede operasjoner. Norsk deltakelse i FN-operasjonen i Libanon er i tråd med dette. Gjennom vårt engasjement bidrar vi til fred og demonstrerer solidaritet med det internasjonale samfunn, samtidig som vi trygger vår egen sikkerhet.

Flere har stilt spørsmålet om Norge har kapasitet til å delta i en FN-operasjon i Libanon, utover vårt langsiktige engasjement i Afghanistan og en eventuell deltakelse i Darfur. Arbeiderpartiet mener at vi som et rikt land har en plikt til å understøtte FN og Sikkerhetsrådets beslutning om en betydelig styrking av UNIFIL-styrken i Sør-Libanon og utplassering av libanesiske styrker i området. Dette bidrar til å understreke Libanons territorielle suverenitet, som vil være viktig for en varig fredsløsning.

Arbeiderpartiet mener at Norges bidrag til FN-operasjonen i Libanon, med fire missiltorpedobåter av Hauklassen og et mannskap på om lag 100 personer, ikke vil komme i konflikt med Norges forpliktelser i Afghanistan eller et eventuelt styrkebidrag i Darfur.

I løpet av de siste ukene har vi også fått tydeliggjort mandatet og selve konseptet for operasjonen som gir robuste og klare regler for maktanvendelse og selvforsvar, spesielt for den maritime siden. Forutsetningene er etter Arbeiderpartiets mening derfor på plass for at Norge skal kunne si ja til å sende styrker, selv om noe gjenstår.

Når det gjelder vårt styrkebidrag, har det bl.a. i media blitt stilt spørsmål om sikkerhet og modenhet for våre soldater og om MTB-ene våre er moderne, gode og robuste nok for et slikt oppdrag. Til det siste må sies at Hauklassen nylig er oppgradert for en milliard norske kroner, og går nå under betegnelsen Super-Hauk. Båtene er derfor moderne, og det bør ikke være noen tvil om deres robusthet til å utføre oppdraget.

Så til debatten om sikkerheten for de norske soldatene om bord på fartøyene. Flere har påpekt at man ikke må sende unge vernepliktige soldater til et slikt oppdrag. Til dette er å si at trenings- og øvingsnivået i MTB-våpenet ligger på et svært høyt nivå. Besetningene er samtrente og har de siste tolv månedene deltatt mer eller mindre kontinuerlig i øvelser i norske farvann og sammen med allierte. Jeg mener det viktigste derfor er at det er et samtrent mannskap vi nå sender til Libanon. Jeg vil hevde at det mannskapet Forsvaret sender til Libanon, er blant det best utdannede og trente vi har i det norske sjøforsvaret i dag. Det er også viktig å poengtere at for dem som pr. i dag er inne til førstegangstjeneste, skal det være frivillig om de vil delta eller ikke. Likeledes skal status endres fra utskre-

**(Øye)**

ven vernepliktig til vervet på kontrakt for den perioden de er ute. Jeg forutsetter at Forsvaret nøye vurderer skikketheten og egnetheten til den enkelte. Det må ikke være noen tvil om at våre soldaters sikkerhet skal ha meget høy prioritet i alle vurderinger om deltakelse i internasjonale operasjoner. Det er derfor viktig at vi som storting støtter opp om våre soldater og bidrar med de nødvendige ressurser til FN-oppgøret. At dette oppdraget nå skjer ved tilleggsbevilgning, må være en selvfølge. Krigen i Libanon var det ingen som kunne forutsi så sent som i vår da revidert nasjonalbudsjett ble behandlet.

**Bjørn Jacobsen (SV) [14:07:53]:** Eg synest det er interressant at vi i dag har sett konturane av eit nytt antikrigsparti bli forma her i salen. Eg tenkjer sjølvsagt på Framstegspartiet og dei forslaga som dei har lagt fram i dag. Det dei gjer, er å leggje fram forslag om avgrensing på krig, og det er ingen tvil om at det kan trengast. Eg finn det litt merkeleg at dei vel å leggje det fram i samband med ein fredsbevarande operasjon. Men vi kjenner jo til det som skjedde dei siste dagane av krigen, då Israel brukte klasevåpen – ikkje som klasevåpen skal brukast, men faktisk til å mineleggje delar av Sør-Libanon. Når ein bruker klasevåpen med 40 pst. blindgengarrate, blir det i praksis ei minelegging.

Men eg synest at vi skal take desse forslaga frå Framstegspartiet alvorleg, for dei er med på å leggje ei avgrensing på krig. Det finst reglar for krig, og det å humanisere og sivilisere krigføring er noko alle bør take innover seg som noko positivt. Derfor ser eg fram til at vi får fleire gode debattar av denne arten framover.

Ser vi på det som sjølvsagt ligg der, at soldatane skal sikrast god opplæring, ha viktige oppdrag ute og i tillegg få god debrifing når dei kjem heim, er eg veldig roa av det forsvarsministeren har sagt i dag. Ho har vore så tydeleg som nokon forsvarsminister nokon gong har vore, dette tek ein alvorleg. Eg ser også signala frå forsvarssjefen om at dette tek vi alvorleg. Vi veit at det pågår ei rettssak i Trondheim i desse dagar som viser konsekvensar av krig. Det viser også at vi må ta desse etterverknadene og etterkadane alvorleg. Eg føler meg trygg på at dette blir sett i høgsetet. Men som sagt er det ein fredsbevarande operasjon, og ikkje skarpe oppdrag som vi er ute på elles.

No er det sånn at FN har stoppa denne krigen. FN er den største internasjonale operatøren i forhold til fredsoppretting og fredsbevaring. FN verkar. Vi veit at vi stort sett fekk syrarane ut av Libanon i fjor. Vi veit at det også er framgang rundt det politiske arbeidet. Og ikkje ein gong FN trur at denne operasjonen kjem til å lykkast militært, nettopp fordi det ikkje finst militære løysingar på Midtausten-konflikten. Det er ikkje FN som skal lykkast, det er ikkje Hamas som skal lykkast, det er ikkje Israel som skal lykkast, men det er den libanesiske regjeringa som skal lykkast – og aller mest lykkast i å få tilbake autoritet i Sør-Libanon.

Det faktum at Hizbollah er ein del – om nok ein liten del – av den libanesiske regjeringa, trur eg er ein god garanti for at det går an å forhandle seg fram til gode løysin-

gar. Så veit vi også at av dei som bor i Sør-Libanon, er det mange palestinarar, og sjølvsagt palestinske flyktingar, anten dei bor i flyktingeleirar eller elles i det sivile samfunnet. I alle forhandlingar, alle kongressar og alle diskusjonar om løysingar på Midtausten-konflikten kan ikkje det flyktnings spørsmålet utelukkast. Vi veit at det ligg der som eit evigvarande problem som må komme til ei eller anna løysing. Eg føler meg trygg på at utanriksministeren har det med seg, og at det også er ein prioritet. Om det skal føre til at dei skal ha rett til heimvending, om dei skal ha rett til økonomisk kompensasjon, eller kva dei skal ha rett til, det veit ikkje eg, men vi må alltid ha med oss at det også er ein god del av grunnlaget for konflikten i Sør-Libanon.

Så litt tilbake til det med sikkerheita for soldatane. Kva er det som gjer at folk blir sjuke ute? Jo, det er sjølvsagt at dei har opplevd ting som ingen burde oppleve, men som vi veit ein kan oppleve i krigslignande situasjonar. Vi veit også at dette blir endå verre dersom oppdraget ikkje blir oppfatta som viktig av dei som deltek og gjer jobben for oss på Stortinget – gjer den militære jobben.

Vi veit også at ein god målestokk på det kan vere kor godt ein blir motteken av sivilbefolkninga. Vi hadde ei forferdeleg hending i vår i Maymaneh, der våre soldatar på grunn av ei hending på den andre sida av jorda heilt uskuldige faktisk blei angripne, ikkje av ein hær, men av ein halvsvivil mobb, må vi vel kunne kalle det for. Så dette berre viser at legitimering politisk av kvart internasjonalt oppdrag må vere god, og i tillegg må sjølvsagt opplæring og oppfølging etterpå vere endå betre enn det har vore før.

**Jan Sahl (KrF) [14:13:06]:** Som Høybråten allerede har gjort rede for, støtter Kristelig Folkeparti Regjeringens beslutning. Viktige forutsetninger for Kristelig Folkepartis støtte var at robuste engasjementsregler kommer på plass, at operasjonsplanene er klargjort – her gjenstår det noe, ifølge det forsvarsministeren har sagt, og som hun kanskje vil si noe mer om i oppsummeringen, men det forutsetter vi selvfølgelig kommer på plass – og til slutt at kommandostrukturen er solid. Kristelig Folkeparti stoler på Regjeringens vurdering om at UNIFIL-styrken med dette er sikret evnen til å løse pålagte oppdrag og ivareta egen sikkerhet på en militært og juridisk forsvarlig måte.

Vi forutsetter at det forsvarsministeren har understreket i dag, virkelig holder mål – at utstyret fungerer etter hensikten, at mannskapene er godt trent, at sikkerheten er ivaretatt, og ikke minst at oppfølgingsapparatet både ute og hjemme er robust nok.

Det avgjørende for Kristelig Folkeparti er imidlertid at vi oppfatter operasjonens mål som svært viktig, og vi tror midlene vi kan stille med, er hensiktsmessige for å nå dette målet.

Det overordnede målet er å få slutt på at uskyldige mennesker i Midtøsten betaler med sine liv, og at det skapes nødvendig stabilitet i regionen som forutsetning for fredelig sameksistens.

En våpenhvile er på plass. Den er imidlertid skjør. Det er derfor viktig at det internasjonale samfunn, og ikke

minst partene selv, bidrar til å bringe ro i området. Men det internasjonale samfunn må være med på å skape sikkerhet og stabilitet, slik at den skjøre våpenhvilen ikke brytes. Alternativet er krig og konflikt med uoverskuelige konsekvenser. Ytterligere konflikt vil skape større mistro, forsterke polariseringen og befeste hatet mellom naboer som er nødt til å lære seg å leve sammen.

Krig styrker stillingen til dem som anser terror som det eneste virkningsfulle våpenet. Den skaper grobunn for mer vold, trygghet og ekstremisme over hele Midtøsten. Alternativet til stabilitet er styrking av de ekstreme grupper i Libanon, mens de moderate kreftene blir marginalisert. Virkningen på lang sikt vil være at ethvert forsøk på demokratisering i regionen undergraves.

Derfor er det så viktig at dette oppdraget lykkes. De norske MTB-ene er Norges bidrag til å støtte opp om FN-resolusjon 1701 og å forsøke å hindre videre krig og ofring av enda flere menneskeliv.

Det norske bidraget er ikke stort, men det utgjør en liten brikke i et større bilde, slik forsvarsministeren redegjorde for, og det er etterspurt av FN. Dessuten står ikke det militære bidraget alene, men det suppleres av annen bistand fra norsk side, som også utenriksministeren understreket.

Det aller siste og mest avgjørende spørsmålet til oss i denne debatten er om vi mener at målet rettferdiggjør den risiko som vårt bidrag innebærer. Oppnår vi nok i forhold til den risikoen vi tar? Det er en risiko. Uansett hvor mye vi understreker at våre soldaters sikkerhet må være så god som overhodet mulig, er det en risiko til stede. Vi må si klart og tydelig fra at ansvaret for å ta den utfordringen hviler på regjering og storting.

En fredelig løsning på konflikten i Midtøsten kan ikke finnes med militære midler. Bare en politisk prosess, samtaler og forhandlinger kan skape en varig og fullstendig fred. En god løsning må finnes rundt forhandlingsbordet. Dersom et norsk militært bidrag kan være med på å bidra til å sikre ro og stabilitet i området, er vi med på å legge helt nødvendige forutsetninger for utvikling mot fred og stabilitet i Midtøsten.

**Per Ove Width (FrP) [14:18:02]:** Siv Jensen og Morten Høglund har gjennom debatten i dag klart gitt uttrykk for Fremskrittspartiets ståsted i denne saken, så det behøver jeg egentlig ikke utdype så voldsomt.

Det vi er veldig opptatt av, og det er naturligvis kommentert og lagt merke til av alle sammen, er hva slags soldater vi skal sende ut i disse skarpe oppdragene. Nok en gang skal vi sende soldater ut i kompliserte og veldig farlige utenlandsoppdrag. Det har vi også sagt og ment, og bundet oss til, og i mange tilfeller er det helt riktig. Men her er det snakk om hva slags soldater vi sender. Det er her den store forskjellen er, tror jeg.

Forskjellen er at denne gangen sender vi ut vernepliktige soldater som er midt i vernepliktsperioden. Her er det viktig å skille i forhold til andre steder hvor vi sender soldater, hvor vi altså sender profesjonelle soldater. Noen av disse soldatene har sågar bare fire–fem måneders verneplikt bak seg, dvs. ungdom som knapt nok er ferdige med

videregående skole og helt uten livserfaring, ungdom som aldri har tjent noe særlig penger og blir fristet av en god lønn, ungdom som ser på dette som et eventyr – ja noen har sågar uttrykt at de ser fram til en sydentur. Det forteller meg ganske mye. Jeg klandrer dem ikke for dette. Men noen må ta ansvar, og stoppe dem.

Jeg blir gjentatte ganger fortalt at det norske forsvaret er basert på verneplikt, og det er riktig, ja vel. Men det er ikke det samme som at vi skal sende nærmest skoleungdom ut i skarpe og livsfarlige oppdrag. Dette ønsker ikke Fremskrittspartiet, og det opprører oss. Skal norske soldater ut i denne typen utenlandsoppdrag, mener Fremskrittspartiet at soldatene må ha gjennomgått minst tolv måneders verneplikt pluss spesialtrening.

Jeg har anmodet statsråden tidligere om å finne vervet, mer voksent personell med kompetanse til det oppdraget vi nå skal ut i, personell som allerede har avtjent verneplikten, og som har god kompetanse utover det. Det finnes, hvis viljen er til stede. Statsråden har ved flere anledninger pekt på at vernepliktssoldatene ikke skal delta i skarpe oppdrag som bording, men derimot tjenestegjøre som radarpersonell, kokker osv. Jeg må si at dette er et merkelig resonnement og en merkelig framstilling – for smeller det, så smeller det. Da hjelper det ikke om du er i byssa eller kikker i radaren.

Til slutt må jeg si at Regjeringen etter mitt syn tar på seg et meget, meget stort ansvar i denne saken. Jeg har tidligere i sommer hørt representanter i denne sal fra regjeringspartiene brukt uttrykk som «umodne soldater», og sågar foreslått at vi ikke skal ha soldater som er under 21 år. Dette har jeg ikke hørt noe om etter at det ble besluttet at vi skulle sende soldater, og i hvert fall ikke i denne sal i dag. Det må jeg si forundrer meg, men det er kanskje ikke så merkelig allikevel.

**Marit Nybakk (A) [14:22:04]:** Jeg er glad for den brede støtten som Regjeringen i dag får i Stortinget for sin håndtering av Midtøsten-konflikten generelt – og Libanon spesielt – og også for at Stortinget står bak Regjeringens beslutning om å bidra til den nye, robuste stabiliseringsstyrken under FN-kommando i Sør-Libanon.

Norge har, tror jeg, vært skarpere enn noe annet vestlig land i sin kritikk av Israels militære aksjoner. Samtidig har Regjeringen vært helt klar i sin fordømmelse av Hizbollahs angrep på en israelsk patrulje på israelsk side av grensen. Norge har dialog med alle parter, noe som også er en forutsetning for det arbeidet som vi skal gjøre som leder av givnerlandsgruppen.

Vi ble alle opprørt over sommerens tragiske krigshandlinger. Mange sivile menneskeliv gikk tapt på begge sider. Mange menneskers livsgrunnlag ble lagt i grus. Bygninger, broer, infrastruktur ble jevnet med jorden. Deler av Beirut og store deler av Sør-Libanon er lagt i grus. Nok en gang har Libanons folk måttet blø på en krigsskueplass for konfliktene i Midtøsten. Israels ødeleggelser i Libanon var for øvrig langt utenfor alle proporsjoner.

Ødeleggelsene både i Libanon og i de palestinske områdene krever handlinger fra det internasjonale samfunnets side, og gjenoppbyggingen må skje raskt. Også Israel

må etter min oppfatning bære en del av det økonomiske ansvaret. Libanon må raskt bringes på fote – økonomisk, politisk og sosialt. Et stabilt Libanon kan bidra til å stabilisere hele regionen. En styrking av den libanesiske hæren og den øvrige sikkerhetssektoren er også viktig. Jeg er veldig glad for at utenriksministeren har tatt initiativ til at Libanon nå inviteres inn i NATOs middelhavsdialog. Det er samtidig viktig at arbeidet fortsetter med å gjennomføre sikkerhetsrådsresolusjon 1559, der bl.a. avvæpning av Hizbollah står sentralt.

Under Libanon-krisen oppstod det tidlig en debatt om mer robuste internasjonale styrker i sør etter en mulig våpenhvile. Her hjemme var det uenighet både om hensiktsmessigheten ved nye stabiliseringsstyrker og om Norge skulle bidra. I dag er det bred enighet om at vi også skal stille kapasiteter til disposisjon for en robust FN-styrke. I tillegg til det politiske og humanitære arbeidet som Regjeringen stiller opp med, er bidrag til FN-operasjon en viktig solidarisk handling. Selv om våre kapasiteter er begrenset, er det norske styrkebidraget slett ikke bare symbolsk – absolutt ikke. Regjeringen har funnet fram til en nisjekapasitet, der vi har særlige fortrinn, et maritimt bidrag som, så vidt jeg forstår, vil bli samordnet i en tysk-nordisk ramme. Dette bidraget vil ikke påvirke vår evne til å delta verken i Darfur eller i den pågående NATO-aksjonen i Afghanistan.

Jeg deler forsvarsministerens vurdering at kapittel 7-mandat hadde vært å foretrekke. Men styrken er tross alt gitt et atskillig mer robust mandat enn tidligere. Vi må forholde oss til sikkerhetsrådsresolusjon 1701. Verden er ikke alltid ideell, men det er denne resolusjonen vi har, og det er den vi skal bruke.

Og – la oss glede oss over at FN faktisk har bidratt til å stoppe en krig, slik Bjørn Jacobsen også understreket. FN viser igjen at de kan når tingene er akutte. Vi skal støtte opp om det arbeidet som gjøres videre. Samtidig må den israelsk-palestinske konflikten tilbake til forhandlingsbordet. Målsettingen må være en tostatsløsning, en israelsk og en palestinsk stat. Norge er av den palestinske presidenten blitt bedt om å initiere en rekke politiske og diplomatiske tiltak. Så fort som mulig må det komme i gang kontakt mellom partene – og bistanden må naturligvis fortsette neste år. Det er viktig at vi viser at det ikke bare er militær støtte vi gir, men at vi gir politisk støtte, at vi gir humanitær støtte, at vi gir støtte til oppbygging av infrastruktur, og at vi bidrar med stabiliseringsstyrker.

**Truls Wickholm (A) [14:26:55]:** I sommer har vi vært vitne til den største krisen i Midtøsten på mange tiår. Dette har vært en krise, og forhåpentligvis har det også vært en oppvåkning for resten av verden.

Konfliktene i Midtøsten inneholder stor sprengkraft hver for seg, men når de kobles sammen, blir bildet skremmende og kaotisk. Katalysatoren for alle disse konfliktene er den israelsk-palestinske konflikten. Den mangeårige konflikten mellom Israel og Libanon blusset opp igjen 12. juli. Men det skal nok ikke underslås at det som kan ha vært med på å gi et moment til denne opptrappingen, var Israels «Operasjon Sommerregnet», en massiv

bombing av Gaza-stripen som en reaksjon på angrep på Israels grensepost og kidnappingen av en av deres soldater.

Denne raske opptrappingen og spredningen av konflikten er en av hovedgrunnene til at jeg har vært bekymret for situasjonen i sommer. Jeg var selv og holdt kurs på Vestbredden for venner i AUFs søsterorganisasjon da dette «sommerregnet» startet. En av aksjonene som da ble gjennomført, var arrestasjonen av et tyvetalls lovlig valgte parlamentarikere. Denne uakseptable handlingen gjorde at vi fikk beskjed av norske myndigheter om at det ikke lenger var trygt for oss å oppholde oss i Ramallah. Og det var med veldig blandede følelser vi måtte fortelle de menneskene vi hadde vært sammen med i én uke, at det ikke lenger var trygt for oss, og at vi derfor måtte forlate dem – en meget spesiell opplevelse. Jeg kan derfor ikke engang begynne å forestille meg hvordan de som måtte forlate familie og venner i bomberegnet over Libanon, måtte følt det, eller den frustrasjonen, redselen og fortvilelsen som sivilbefolkningen må ha følt da de sivile områdene ble utsatt for en så omfattende og hensynsløs bombing. Men det er heller ingen grunn til å underslå de lidelsene som sivilbefolkningen i Israel har vært utsatt for. Men jeg er veldig glad for utenriksministerens klare uttalelser om at de israelske ødeleggelsene i Libanon og Gaza ikke står i forhold til de handlingene som hevdes å ha utløst disse gjengjeldelsesangrepene.

Det er med lettelse jeg registrerer at situasjonen i Libanon nå ser lysere ut. Jeg mener at det som har gjort dette mulig, og som har gjort at FN kunne lykkes i sitt diplomati, er at Norge og andre har vært klare i sin fordømmelse av konflikten og tidlig gitt uttrykk for at vi kunne bidra i en FN-operasjon. Jeg reagerer derfor sterkt på at noen her i dag kritiserer Regjeringen for tidlig å ha støttet opp om initiativene til FN og dermed bidratt til den skjøre, men i det minste stabile situasjonen som vi har i dag. Jeg er også glad for at vi har en regjering som ser verdien av å være klare og handle raskt, en regjering som viser lederskap.

Vi er nå ønsket velkommen av libanesiske myndigheter. Det er derfor viktig at vi også ter oss og uttrykker oss på en slik måte at vi fortsetter å være velkomne. Det er blitt sagt av noen at det FN nå gjør, er å slutføre arbeidet den israelske hæren begynte på. Jeg tilhører ikke dem, men jeg er opptatt av at vi ter oss på en slik måte at vi ikke gjør deres ord til sannhet.

Det er meget positivt at utenriksministeren nå fokuserer på den muligheten vi har til å jobbe videre med fred i regionen. Det viktigste vi burde ha lært av sommerens tragiske hendelser, er at vi aldri, som mange har sagt her i dag, kan løse denne konflikten og de utfordringene som regionen står overfor, med vold. Når Libanon nå igjen åpner øynene med håp om en ny framtid, er det fordi de ser muligheten til stabilitet og sikkerhet, og også fordi den israelske blokaden er opphevet.

Litt lenger sør har vi et annet folk, det palestinske, som også er uten sikkerhet og som er under en blokade og okkupasjon. Når vi nå anerkjenner hvor mye handel og forsyninger betyr for Libanon, burde dette engasjere oss ytterligere til å jobbe for at grensene også åpnes rundt Gaza,

og at Israel gir tilbake de pengene de skylder det palestinske folket, slik at også gjenoppbyggingen der kan starte. Gjør vi det, har vi tatt skritt i riktig retning for å få til opprettelsen av en selvstendig palestinsk stat side om side med en israelsk stat. Greier vi dette, har vi tatt et skritt i riktig retning for hele regionen.

**Utenriksminister Jonas Gahr Støre [14:31:59]:** Jeg vil først få lov til å si at jeg er glad for den brede støtte som er framkommet i denne debatten. Det er ikke min lodd å kommentere hvor mange som har sittet i salen, men det jeg vil få lov til å si, er at vi fra Regjeringens side nå kan snakke om at vi ikke bare har bred støtte for engasjementet, men at samtlige partier støtter at Norge bidrar til UNIFIL. Det er et viktig hovedbudskap, og det tror jeg ikke minst er viktig for de kvinner og menn som gjør seg klar til å reise.

Når det gjelder spørsmålet om åpenhet, som det har vært fokusert på, og særlig fra Fremskrittspartiets side, som stilte kritiske spørsmål til håndteringen av oppfølgingen av FN-resolusjon 1701, vil jeg si, som representanten Wickholm gjorde, at vi anså at det var vårt ansvar aktivt å følge opp resolusjon 1701 i tråd med FN-paktens ånd. Det er da en bevegelig prosess, hvor det er spørsmål om å finne styrker som skal passe i en større kabal. Når det er så mye spekulasjoner rundt dette, som også vil påvirke det personell som skal reise, mente vi det var riktig at vi gav presis informasjon om de vurderingene som ble gjort underveis. Dette var tanker vi la fram i New York, og fra New York til Norges medier er det kort vei. For at det ikke skulle oppstå doble standarder, la vi vekt på at vi gav presise kommentarer, men selvfølgelig alltid med forbehold om at beslutningen ikke var tatt, og at det skulle konsulteres grundig med Stortinget.

Så tok Siv Jensen opp spørsmålet om avvæpning av Hizbollah. Det er selvfølgelig et nøkkelt tema i denne konflikten. Men Siv Jensen sa at det var grunn til å rette sterk kritikk mot FN for at resolusjon 1559 ikke var blitt fulgt opp og Hizbollah ikke avvæpnet. Men det er viktig å si at FN-resolusjonene 1559 og 1701 peker på partenes ansvar for avvæpning. FN er intet annet enn summen av hva medlemsstatene kan få til, og det er heller ikke slik at det er UNIFILs oppdrag å avvæpne Hizbollah. Det er de libanesiske myndigheter som skal gjøre det, og FN skal være med og legge forholdene til rette for at så kan skje. Det er derfor det er så viktig at vi nå får på plass en stor FN-styrke. Det er viktig da å understreke, som flere talere har gjort, at det må en politisk prosess til for en slik avvæpning. Jeg tror det de opplevde under krigen, var at det militære virkemiddelet å bombe Hizbollah vekk, det lar seg ikke gjøre.

Så ble det tatt opp fra Kristelig Folkepartis talspersoner og Fremskrittspartiets talspersoner at man stilte seg uforstående til at Norge ikke vil støtte gjenoppbygging i Israel. Til det vil jeg si at vi fra norsk side har uttrykt full sympati med den sivile befolkningen i Israel og hva de har opplevd. Vi har vært politisk til stede gjennom besøk i regionen. Men det er altså slik at Israel har ikke sendt anmodning om noen hjelp til gjenoppbygging. Vi følger

FNs råd om å gi støtte der hvor behovene er størst. Jeg kan ikke være enig i at det er en direkte sammenlikning mellom denne krigen og det vi opplevde under Golfkrigen i 1991, der Israel ble rammet av raketter uten å være part i konflikten. Jeg må si at det også må være et spørsmål, slik enkelte talere har vært inne på, om man ikke må vurdere om Israel har et ansvar for noe av den ødeleggelsen som er gjort på Libanons side som følge av bombing av sivil infrastruktur, som ikke står i forhold til den trusselen de har vært utsatt for.

Så ble det fra representanten Høglund gitt uttrykk for betydningen av hele tiden å ta avstand fra ytringer som manet til vold og til hat – det er jeg helt enig i – og ikke minst utsagn som går på at en annen stat ikke har rett til å eksistere, eller skal tas av kartet. Det har Regjeringen lagt vekt på å gjøre ved hver anledning det har vært ytret. Det er også viktig at hele det politiske miljøet i Norge gjør det.

Representantene Solberg og Høybråten var opptatt av Syrias rolle. Det er selvfølgelig et kritisk punkt. Fra norsk side har vi lagt vekt på et hovedbudskap om at Syria må engasjeres i denne oppfølgingen. Det å gjennomføre resolusjon 1701 uten at Syria, som har hele grensen sin mot Libanon, er trukket inn, er en veldig krevende oppgave. Derfor er det viktig nå å merke seg det FNs generalsekretær og den russiske utenriksministeren har fått til gjennom sine besøk. Vi trenger et bredere spekter av diplomatiske initiativ for å trekke Syria med, ikke for å gi etter for kravene til Syria ved å stille Syria til ansvar for de forbrytelser landet kan ha vært ansvarlig for – jeg tenker på drapet på tidligere statsminister Hariri – men jeg tror altså at det er mulig å engasjere uten å gi etter. Man må ha Syria med. Så får vi kanskje se om vi har sett starten på det gjennom Kofi Annans diplomati.

Til sist vil jeg vise til at det har det vært gjort referanser fra flere talere rundt Israel–Palestina-konflikten, betydningen av å holde trykk i den, betydningen av å være raskt til stede dersom det kommer bevegelse i den konflikten. I dag har vi fått nye tegn på at en avtale mellom president Abbas og Hamas-regjeringen kan være nært forestående. Hvis det skjer, og hvis omstendighetene er slik vi kan håpe på, er det viktig at det internasjonale samfunn, deriblant Norge, er tidlig ute og anerkjenner en slik regjering og stiller opp med den nødvendige grad av støtte, som den fortjener dersom den lever opp til de forventninger det internasjonale samfunn har grunn til å ha, ikke minst hvis president Abbas, den folkevalgte presidenten, stiller seg bak det.

(Ringesignalet som markerte at utenriksministeren skulle tale, fortsatte å ringe under hele innlegget.)

**T h o r b j ø r n J a g l a n d** hadde her gjeninntatt presidentplassen.

**Presidenten:** Utenriksministeren kunne kanskje få inntrykk av at klokkene ringte for ham, men det var en teknisk feil. Nå er den rettet opp.

Det blir replikkordskifte.

**Morten Høglund (FrP) [14:38:26]:** Jeg vil først få lov til å meddele at Fremskrittspartiet vil omgjøre forslagene nr. 2 og 3 til oversendelsesforslag – så er det gjort.

Jeg har to spørsmål til utenriksministeren.

Utenriksministeren sier at spørsmålet om humanitær bistand til Israel ikke har kommet opp fordi Israel ikke har anmodet om slik bistand. Såfremt Israel anmoder om slik bistand, vil den norske regjering vurdere en slik anmodning positivt?

Utenriksministeren kommenterte ikke den langtrekking som har vært med hensyn til å få den formelle invitasjonen fra den libanesiske regjering, noe som bl.a. har medført at Tyskland har utsatt sin beslutning. Ser utenriksministeren på dette som å være bare formelle ting, eller er det et reelt politisk problem innad i den libanesiske regjering knyttet til dette?

**Utenriksminister Jonas Gahr Støre [14:39:21]:** Når det gjelder dette med anmodning, så skal en ikke gjøre for mye ut av det. Det er ikke Norges vurdering at vi skal bruke bistandsmidler til Israel i denne situasjonen. Vi følger her i stor grad FNs appeller, FNs vurdering av hvor det er behov for støtte, og jeg tror ikke det kommer til å endre seg som følge av en anmodning om det. Men jeg vil sterkt gi uttrykk for sympati, politisk støtte til gjenoppbyggingen og sympati med den sivile befolkningen i Nord-Israel, som har lidd under det helt uforholdsmessige og vilkårlige regn av Hizbollah-raketter.

Når det gjelder anmodning fra den libanesiske regjeringen, tror jeg forsvarsministeren kanskje kommer mer inn på det, men jeg vil si at i formuleringene som jeg har valgt, og som forsvarsministeren har valgt, har vi understreket at dette fortsatt er en prosess i bevegelse. Vi er nødt til å følge den fra dag til dag framover, med den grad av fleksibilitet en regjering må ha i en slik situasjon. Skulle dette gå i veldig negativ retning, må vi ta konsekvensen av det, men vi ser at det går skritt for skritt i positiv retning.

Når det gjelder det tyske vedtaket, så må hvert land finne sine prosesser og prosedyrer. Tysklands politiske beslutningsprosess i forhold til en deltakelse militært i Midt-østen er av historiske årsaker en komplisert affære, grunnet de mange forhold i det landet, som vi skal ha respekt for. Vi mener vi har tatt en prinsipiell beslutning om å delta. Vi er klare til å gjøre det, og så får vi følge utviklingen fra dag til dag, nærmest, fram til våre folk er på plass.

**Dagfinn Høybråten (KrF) [14:40:55]:** Jeg synes det er grunn til å merke seg at utenriksministeren skifter argumentasjon når han blir presset på sine argumenter. Han avviste humanitær støtte til gjenoppbygging i Israel med å vise til at det ikke forelå noen anmodning om det fra den israelske regjering. Da representanten Høglund satte det på spissen, var det klart at anmodningen ikke hadde noen betydning for utenriksministerens standpunkt.

Men har det ingen betydning for utenriksministerens standpunkt at de krigsofre han har sympati med, faktisk har lidd? 12 000 bygninger er ødelagt på den israelske siden. 90 000 søknader om skadeserstatning er levert til krigsdirektoratet i Israel. Det er nettopp kommet en rap-

port fra miljødepartementet i Israel om meget store og alvorlige miljøkatastrofer på israelsk side. Hvorfor er Norge avhengig av en anmodning fra FN for å vise humanitært sinnelag i pakt med sine beste tradisjoner på dette området?

**Utenriksminister Jonas Gahr Støre [14:42:05]:** Jeg har ikke sagt at en anmodning er avgjørende for hva vi gjør her. Det var en tilleggsinformasjon, som iallfall illustrerte at Israel ikke har appellert til det internasjonale samfunn, så vidt jeg forstår, om hjelp.

Jeg står fast på den argumentasjonen jeg har brukt. Det handler om forholdsmessighet – hvor er behovene størst, hvem har anledning til å gå inn og gjøre noe i forhold til de behovene? Israel har erklært at de skal bygge opp igjen det nordlige Israel, de ødeleggelsene som er der, og at de har kapasitet og ressurser til det. Våre begrensede ressurser, som alltid vil være begrenset i forhold til de skadene som har vært, settes nå inn i de palestinske områdene og i de libanesiske områdene. Jeg vil igjen understreke at det er ødeleggelser som Israel i stor grad har ansvaret for, og vi mener at de har brukt virkemidler som ikke står i forhold til den trusselen de stod overfor.

Det handler heller ikke om appell fra FN, men FN er et viktig virkemiddel for oss til å forstå hvor støtten trengs mest, og til hvilken tid. Det har også vært nyttig i denne sammenhengen, hvor vi følger FNs appeller om hvor hjelpen skal settes inn.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

**Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [14:43:21]:** Til denne operasjonen har FN gjort en meget god jobb med å forberede seg i forbindelse med både operasjonskonsept, engasjementsregler og styrkesammensetning, og også kommandoforholdene, ved at de har styrket disse på maritim side for å tilpasse det til nettopp denne operasjonen. Jeg har lyst til å si at Norge har bidratt i den forbindelse med innspill og med dialog til FN for å få disse så avklart og så gode som mulig.

Det som jeg tok opp i min redegjørelse, var at det fremdeles er uklarheter i forhold til den libanesiske anmodningen, og jeg har lyst til å si hva det dreier seg om. Det dreier seg i hovedsak om to forhold. Det ene er størrelsen på det området som den maritime FN-styrken skal operere i, mens det andre dreier seg om i hvilken grad libanesiske myndigheter skal ha kontroll med utførelsen av de maritime oppgavene. Men dette er et forhold mellom den libanesiske regjeringen og FN.

Vi forventer at det vil være en avklaring på disse forholdene i løpet av kort tid. Dette er, som også utenriksministeren sa, en prosess som går framover. Fra vår side vil det fortsatt være avgjørende at det ikke legges uakseptable restriksjoner på denne FN-styrkens og den maritime styrkens evne til å løse oppgavene sine på en troverdig måte.

Det er blitt fokusert fra Fremskrittspartiet på at man skal bruke vernepliktige i denne operasjonen. Jeg har lyst til igjen å si, selv om det også er blitt problematisert, at

vårt forsvar bygger på verneplikt og vernepliktige. De fire MTB-ene har stått på beredskap i operasjon «Active Endeavour», som er en NATO-operasjon i Middelhavet. De kunne blitt kalt ut i Middelhavet i løpet av denne tiden – de har stått på beredskap fra 1. juli og forberedt seg på en operasjon.

På MTB-ene er omtrent halvparten befal og halvparten vernepliktige. De vernepliktige blir selektert på en omfattende måte før de blir utvalgt til oppgavene sine. De får god opplæring. De er samtrente med befalet, og befalet har et særdeles stort ansvar. De yngste som er med nå, kom inn i april.

Varigheten på dette oppdraget er seks måneder, og så må vi ta stilling til etter hvert om vi kan bidra noe mer.

Jeg har lyst til å si litt mer om disse MTB-ene, fordi det er blitt problematisert om personellet er godt nok forberedt. Det har man brukt mye og omfattende tid på, og derfor har det også vært så viktig, fordi dette er en operasjon som skulle hurtig i gang, at vi kunne forberede til en eventuell operasjon.

Jeg har også lyst til å gjenta at når det gjelder utsendelsen til denne operasjonen i området, vil både lege, anestesisykepleier og prest ta del i operasjonen.

Den oppmerksomheten som er om senskader, er noe som Regjeringen tar særdeles alvorlig. Nettopp fordi man tidligere rekrutterte mer eller mindre gjennom annonser i avisen og ikke hadde tilstrekkelig mandat for de oppdragene som skulle utføres, har man opplevd mye senskader. Det er nettopp derfor samtrenting er så viktig. Det er viktig at det er modne avdelinger som reiser ut, mye mer enn de individuelle ferdighetene. De kommer fram i de totale avdelingene.

Det er også mulighet for rotasjon i dette oppdraget. Sjøforsvaret har lagt vekt på god kontakt med pårørende, både gjennom nyhetsbrev og gjennom at de soldatene som er ute, skal kunne ta kontakt med pårørende via telefon og via e-post. Hvis noen skulle bli sendt hjem frivillig i løpet av denne tiden, er det også et apparat for å ta vare på den enkelte.

Vi har også en egen oppfølging når de er ute. Hvis det skulle skje spesielle episoder, som f.eks. den i Meymaneh, sender man med en gang stressmestringsteam og foretar også, som jeg sa i redegjørelsen min, en oppfølging etterpå.

Erna Solberg sa at det å sende norske soldater ut i internasjonale operasjoner er en av de alvorligste beslutninger norske myndigheter kan ta. Det er jeg helt enig i. Derfor har jeg lyst til å understreke igjen at jeg er veldig glad for, som også utenriksministeren sa, at det er bred støtte i Stortinget til denne operasjonen. For jeg er helt overbevist om at den beste støtten disse unge menneskene kan få, nettopp er fra politikere. Vi vet at det er stor støtte i Norge for at Norge skal delta i operasjonen i Midtøsten. Jeg synes det er grunn til å understreke at det er viktig at det også er god støtte fra Stortinget til denne operasjonen.

**Presidenten:** Det blir replikkordskifte.

**Jan Petersen (H) [14:49:50]:** Jeg forstår at det har tatt tid før oppdraget blir endelig klarlagt, men jeg må

også si at jeg synes det er meget bekymringsfullt at man ennå ikke har nådd frem til klarhet i forhold til den libanesiske regjering. Resolusjon 1701 var jo bekymringsfull fordi den gav FN liten selvstendighet i forhold til regjeringen når det gjaldt å sørge for at våpen ikke kom inn i området. Og vi vet jo alle at den libanesiske regjering også har Hizbollah blant sine regjeringspartnere.

Det målet Regjeringen må styre etter, tror jeg rett og slett er at UNIFIL har henimot en blankofullmakt fra den libanesiske regjering for å kunne gjøre jobben sin. Jeg vil gjerne ha bekreftet fra statsråden at det er det Regjeringen ønsker.

**Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [14:50:44]:**

Som jeg sa i redegjørelsen min, er det viktig at vi kan utføre oppdraget. FN har gjort en meget god jobb på operasjonskonseptet, på styrkesammensetning og på engasjementsregler, og også på kommandoforholdene i selve operasjonen. Men i den libanesiske regjeringens anmodning er det noen uklarheter, og det dreier seg om to forhold. Det dreier seg om størrelsen på hva det maritime bidraget skal kunne bevege seg innenfor, og det dreier seg om hvilken grad av kontroll libanesiske myndigheter skal ha. Jeg var selv på et møte i FN på fredag, og dette er forhold som vi har gjort veldig klart overfor FN at de må avklare med libanesiske myndigheter. Det er fremdeles det ene forbeholdet vi har. Når det gjelder FN og deres forberedelser, er de isolert sett gode, men forholdet mellom libanesiske myndigheter og FN må avklares.

**Per Ove Width (FrP) [14:52:02]:** Vi har gjennom media fått opplyst at det har vært problemer med MTB-ene. Jeg håper det bare er forbigående, og at de er i orden nå. Det vil jeg gjerne at statsråden skal bekrefte.

Så har hun på en grei, ordentlig og oversiktlig måte forklart oss reglene for maktanvendelse i tilfelle norske soldater kommer i skarpe situasjoner. Men jeg må jo si jeg er veldig forundret over at statsråden er så klinkende klar og sikker på at norske soldater med fire–fem måneders verneplikt skal kunne takle en slik situasjon. Det er ikke jeg.

Så et annet spørsmål. Når vi nå skal sende av gårde ca. 100 soldater, er det tenkt på rullering på grunn av at noen av disse båtene kanskje må hjem, at noen av soldatene må hjem, og i tilfelle vi blir oppfordret til å stille opp utover de seks månedene?

**Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [14:53:09]:**

Når det gjelder MTB-ene, var det en test av dem som viste noen feil. De er nå sertifisert. De er helt i orden. De er klar til å seile av gårde. De vil seile av gårde nå i denne uken, sannsynligvis på onsdag. De er klarert.

Når det gjelder rullering og om vi skal delta lenger enn i seks måneder, så er dette oppdraget på seks måneder. Når det gjelder en annen rullering for mannskapet om bord, er det fire båter vi har i dette oppdraget. Det er fire MTB-er. Vi har mannskap til seks MTB-er, og det mannskapet kan eventuelt rullere i perioden dersom det er behov for det.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

**presidenten:** Stortinget skal nå votere over sak nr. 1 på dagens kart.

Før voteringen vil presidenten opplyse om at representantene Sverre Myrli, Åsa Elvik, Jan Arild Ellingsen, Marianne Marthinsen og Inga Marte Thorkildsen, som har vært permittert, igjen har tatt sete.

*Votering i sak nr. 1*

**Presidenten:** Under debatten har Siv Jensen satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslagene nr. 2 og 3 er under debatten omgjort til oversendelsesforslag.

Forslag nr. 2 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å legge frem plan for helsemessig og psykososial oppfølging av norske styrkebidrag i utlandet på tjenestestedet.»

Forslag nr. 3 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å legge frem en plan for helsemessig og psykososial oppfølging av de norske styrker etter endt utenlandsoppdrag, med tilrettelagte behandlingstilbud på kort og lang sikt.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Stortinget vil så votere over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sikre at norske militære styrkebidrag til utenlandsoppdrag består av mannskap som minimum har gjennomført vernepliktstjenesten.»

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.56)

**Presidenten:** Presidenten vil foreslå at redegjørelsene av utenriksministeren og forsvarsministeren om Libanon og norsk styrkebidrag vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Møtet hevet kl. 15.04.

---